

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

ÇOCUK HAKLARI ALT KOMİSYONU

TUTANAKLARI

15 Mayıs 2024 Çarşamba

KONU

- Alt Komisyon Başkanı Radiye Sezer Katırcıoğlu'nun, İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarına ve Nekbe gününe ilişkin açıklaması

- Başkanlık sunuşları

- Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkan Yardımcısı Yusuf Ramazan Saygılı ve Afet Yönetimi ve İklim Değişikliği Genel Müdürü Kurtuluş Açıksarı'nın, depremin yaşandığı illerde depremden etkilenen çocuklara yönelik olarak Türkiye Kızılay Derneğinin yürüttüğü faaliyetlere ilişkin sunumları

- Haliç Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü Doktor Öğretim Üyesi Yeşim Ünal Kılıç'ın, depremin yaşandığı illerde deprem sonrasında çocukların yaşadığı sorunlara, çözüm önerilerine, ülkemizde ve dünyada afet öncesi/sonrası çocuklara yönelik yürütülen çalışmalara ilişkin sunumu

- Çocuk Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı Mustafa Bilir'in, depremin yaşandığı illerde depremden etkilenen çocuklara yönelik olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yürüttüğü faaliyetlere ilişkin açıklamaları

15 Mayıs 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.01

BAŞKAN: Radiye Sezer KATIRCIOĞLU (Kocaeli)

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Komisyonumuzun sayın üyeleri, Türk Kızılay Derneğinin değerli temsilcileri, Sayın Hocam, değerli basın mensupları; hepinize Çocuk Hakları Alt Komisyonu toplantımıza hoş geldiniz diyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, alt komisyonumuzun 6'ncı Toplantısını açıyorum.

Gündemimize geçmeden önce, ülkemizin, dünyanın, hatta vicdanı olan tüm insanların gündeminde olan Gazze'deki Filistinli kardeşlerimizin yaşadığı zulme ve soykırıma değinmek istiyorum. Bizler ülkemizde refahımızı artırmak, çocuklarımıza güzel bir gelecek hazırlamak ve milletimize hizmet edebilmek adına çalışırken maalesef gönül coğrafyamızda acılar dinmiyor, çocuklar ölmeye devam ediyor. Nekbe yani “Büyük Felaket” gününde İsrail yine öldürmeye, yine katletmeye, yine zulmetmeye devam ediyor. Ecdadımızın iki yüz yıl boyunca verdiği mücadele maalesef, önce 1917 yılında ve sonrasında 14 Mayıs 1948'de işgalle ve her türlü entrikalarla gasbedilerek sözde İsrail devletinin kuruluşuyla son buldu. Onlar için kuruluş günü olan bu gün Filistin halkı için ölüm, zulüm ve göç anlamına gelmekteydi. Evet, şu an her on dakikada 1 çocuk Filistin'de hayatını kaybediyor ancak İsrail, barbarlığına, mezalimine, soykırımına on saniye bile ara vermiyor.

Kutsal mabetlerimize, namuslarımıza, çocuklarımıza göz diken terör şebekesi, kendini devlet sanan zavallılar; biliyoruz ki sizin nihai hedefiniz kadim Anadolu'nun da içerisinde olduğu sözde İsrail devletini kurmak. Ancak şunu bilin ki ne bu millet ne bu devlet size bugünü göstermeyecek ve hayallerinizi, heva ve heveslerinizi kursaklarınızda bırakacak.

Buradan beyan ediyorum ki, tarih önünde İsrail “katiller ordusu” olarak hesap verecek ve dünyada hiçbir devlet bu soykırımcıları savunamayacaktır. Artık milletvekilliğini, Komisyon Başkanlığını ve her bir şeyi bir kenara bırakarak bir insan, bir anne ve bir evlat olarak söylüyorum; bugün azgın bir azınlığın yanında mı, sapkın bir gruhun, soykırımcı canilerin mi yanında yer alacağız, yoksa hakkın, hakikatin, evrensel hukukun, insan haklarının ve dolayısıyla çocuk haklarının mı yanında olacağız? Eğer ABD, İngiltere, Almanya ve diğer batılı ülkeler Filistin devletinin yanında olmazsa hem kendi toplumları hem dünya toplumları açısından meşruiyetlerini kaybederler ve ileride bu caniliği yapanlarla birlikte anılırlar; bunu bilerek ve idrak ederek hareket etmeleri gerekiyor. Bugün dünyanın her yerinde Gazze'deki çocuklar için insanlar harekete geçiyor, âdeta ayağa kalkıyor. Bu ayağa kalkış zulme karşı bir savaştır, İsrail'in örgütlü kötülüğüne karşı bir başkaldırıdır. Tüm devletlere de toplumlarının bu duruşuna saygı duymalarını ve buna yönelik adımlar atmalarını buradan tavsiye ediyorum ve Komisyon toplantımızı başlatıyorum.

Komisyonumuzun sayın üyeleri, Türk Kızılay Derneğinin değerli temsilcileri, Kıymetli Akademisyen Hocamız; tekrar Komisyonumuza hoş geldiniz.

Bildiğiniz üzere, “Kriz Ortamlarında Çocuklar” üst başlığı altında “Deprem Mağduru Çocuklar” konulu bir rapor hazırlıyoruz ve bu raporumuzun yavaş yavaş sonuna gelmekteyiz. Şimdiye kadar Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı temsilcileriyle bir araya geldik, yaptıkları çalışmaları dinledik. Kültür ve Turizm Bakanlığından, AFAD'dan, Diyanet İşleri Başkanlığından ve depremde etkilenen 11 ilin valiliklerinden deprem mağduru çocuklara yönelik çalışmalarına ilişkin raporları talep ettik, raporlar büyük ölçüde tamamlandı.

Aralık ayında depremde en çok etkilenen illerimiz olan Kahramanmaraş -merkez üssü biliyorsunuz- ve Adıyaman, Gaziantep Nurdağı ve Hatay illerinde incelemeler gerçekleştirdik. İnşallah, Mayıs ayının son haftasında da depremde etkilenen diğer illerimizi ziyaretlerimizi yapacağız; Malatya, Elâzığ, Diyarbakır ve Şanlıurfa'yı planlamaktayız. İnşallah bu raporlarımızı tamamladıktan sonra Temmuz ayının sonunda nihayete erdireceğiz.

Bugün Komisyonumuzda depremde etkilenen çocuklara yönelik sunumlarını almak üzere, Türk Kızılay Derneği Genel Başkan Yardımcısı Yusuf Ramazan Saygılı ile Türk Kızılay Derneği Afet Yönetimi ve İklim Değişikliği Genel Müdürü Doçent Doktor Kurtuluş Açıksarı ve ülkemizde ve dünyada afet öncesi-sonrası çocuklara yönelik yürütülen çalışmalar konusunda derinlemesine çalışmaları olan Haliç Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümünden Doktor Öğretim Üyesi Yeşim Ünal Kılıç var. Kendilerine sırasıyla söz vereceğim. Şimdiden toplantımız hayırlara vesile olsun, çocuklarımızın üstün yararına vesile olsun diyorum.

Evet, buyurun Sayın Başkanım Yusuf Bey. Öncelikle biraz kendinizi tanıtarak konuya başlarsanız, sununuza başlarsanız kayıtlara da girmiş olur.

Süre noktasında da yine bir uyarımız olsun, Genel Kurulumuz çalışıyor, her an bir yoklama olabilir ya da arkadaşlarımızın konuşmaları olabilir, Komisyondan ayrılmak zorunda olabilirler. Mümkün olduğunca daha özet, kısa... Ve milletvekillerimizin soru-cevap kısmı da olacak sunumların sonunda, bunu da hesaplayarak sunumlarınızın zaman planlamasını yaparsanız çok seviniriz. Çok teşekkür ederiz.

Buyurun Yusuf Bey.

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI YUSUF RAMAZAN SAYGILI –Saygıdeğer Başkanım, değerli Komisyon üyelerim ve kıymetli Kızılay dostları; ben Ramazan Saygılı, iş adamıyım, sanayiciyim, Kızılayda gönüllü olarak Başkan Yardımcılığı yapıyorum.

Sayın Başkanım, gönüllü bir parçası olmaktan büyük bir memnuniyet duyduğum Kızılay ailesi adına çok değerli çalışma yapıyorsunuz, yapmaya devam ediyorsunuz, ben de burada kurumum adına birkaç kelam edeceğim. Sonra da Kıymetli Genel Müdürüm Kurtuluş Bey sunumunu yapıyor olacak.

Bildiğiniz üzere, Türkiye bir afet ülkesi. Son olarak asrın felaketi olan 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerini yaşadık. Üzerinden bir seneden fazla zaman geçmesine rağmen yaralarımızı sarmaya devam ediyoruz. Allah bir daha göstermesin.

Kızılay olarak uzman personelimiz ve geniş gönüllü ağımla depremin ilk gününden bu yana sahada faaliyetlerimizi sürdürüyoruz, sürdürmeye devam ediyoruz. Başlarda sunduğumuz temel yardımlar, süre içerisinde daha uzmanlaşmış ve özelleşmiş hizmetlerle, sahada kurduğumuz kalıcı ekiplerimizle birlikte devam ediyor. Dünyanın ve ülkemizin en köklü kuruluşlarından biri olan Kızılay olarak bu insani çabaları sergilerken başta hayırsever milletimiz ve devletimiz olmak üzere, ulusal ve uluslararası paydaşlarımızdan da büyük destekler görüyoruz. Depremde etkilenen ihtiyaç sahibi insanların hayatlarını kolaylaştırmak adına pek çok farklı alanda hizmet üretiyoruz, verdiğimiz hizmetlerin önemli bölümünü de depremin sonuçlarından en çok etkilenen gruplardan biri olan çocuklara yönelik çalışmalar oluşturuyor. Şu anda 6 ilde -bunlar Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Osmaniye- afet müdahale ve afet iyileştirme personelimizle nakit yardımlar başta olmak üzere, hayatı normale döndürmeye yönelik hizmetleri yerine getiriyoruz. Bir taraftan kütüphaneler açıyoruz, bir taraftan da psikososyal destek ve korumayla, sağlık alanlarında uzmanlarla faaliyetlerimizi sürdürmeye devam ediyoruz. Bu faaliyetler, çocukları temel ihtiyaçlarına erdirmeyi, ihmal ve istismardan korumayı, eğitim, sağlık gibi temel hizmetlerle buluşturmayı ve çocukların iyilik hallerini korumayı amaçlıyor. Bu sayede, geçmişi ile geleceğini bağlamak isteyen, erdemli, öz güveni yüksek, sorumluluk sahibi ve güvenli ortamda büyüyen çocuklar yetişmesini amaçlıyoruz. Kamu ve sivil

toplumu desteklemeyi kendimize hem insani hem de millî bir ödev olarak görüyor, bu sorumluluğun bilinciyle, başta çocuklar olmak üzere, tüm toplumu kucaklayan ve topluma değer katacak çalışmalarını hayata geçirmekten büyük onur ve gurur duyuyoruz. Kamu kuruluşlarımız, ulusal, uluslararası sivil toplum kuruluşları, eğitim kurumlarımız ve tüm paydaşlarımızla omuz omuza durmaktan ve bu insani çabanın bir parçası olmaktan duyduğumuz büyük memnuniyeti bir kez daha ifade ediyorum. Bu paylaşımın hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinize saygı ve sevgilerimi iletiyorum.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere, müsaade ederseniz, Değerli Kurtuluş Hocam, Genel Müdürüm; buyurun.

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ AFET YÖNETİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ KURTULUŞ AÇIKSARI – Başkanım, öncelikle bütün katılımcıları sizinle beraber selamlıyorum.

İsterseniz ben de kısaca kendimden bahsedeyim. Ben İstanbul Medeniyet Üniversitesi Acil Tıp Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesiyim, kendim acil tıp uzmanıyım, tıp doktoruyum. Aynı zamanda, afet yönetimi ve afet tıbbi üzerine kendimi geliştirdim, çalışmalarım oldu. Yurt dışında bunun üzerine “advanced master” yaptım ve afet öncesinde de Ulusal Medikal Kurtarma Ekibimizle ve yine, Türk Kızılayıyla çalışmalarımız olmuştuk. Afet döneminde Kahramanmaraş’ta çalıştım ve sonrasında da bir süre önce Kızılay Afet Yönetimi ve İklim Değişikliğine Genel Müdür olarak Yönetim Kurulumuzun takdirleriyle atandım.

Şimdi size sahadaki Kızılay faaliyetlerinden bahsedeceğim. Özellikle bizim kendi ekiplerimiz, bildiğiniz üzere, afet ekipleri, afetin ilk döneminden itibaren sahadaydılar. Biz ana çözüm ortağı olduğumuz beslenme konusunda müdahalemizi yapmıştık, sonrasında MHPSS dediğimiz akıl sağlığı ve psikososyal destek, yardımlar ve diğer alanlarda, sağlık alanlarında da sahada görev aldık. Ve sonrasında kendimiz Afet İyileştirme Direktörlüğü programları ve uluslararası fonlarla da beraber şu anda da sahada aktif olarak görev alıyoruz, ekiplerimiz devam ediyor.

Sunumumu dört alt başlıkta sunacağım; bir tanesi nakit destekli yardımlarımız, ikincisi psikososyal sağlık hizmetlerimiz, koruma hizmetlerimiz ve sağlık hizmetlerimiz olacak.

Evet, birincisi nakit destek hizmetlerimiz: Şu anda, Başkanımızın da ifade ettiği gibi, afet bölgesinde biz Kahramanmaraş’ta, Hatay’da, Osmaniye’de, Adıyaman’da, Malatya’da ve Gaziantep’te de özellikle İslâhiye ve Nurdağı’nda aktif olarak çalışmaktayız. Yetim nakit desteği olarak 3.179 çocuğumuza toplamda 16 milyon 919 bin 500 liralık nakit desteği sağladık ve hâlen, şu anda her ay bu desteğin haricinde 532 yetimimize yaklaşık 1 milyon TL’nin üzerinde nakit yardımı yapmaya da devam ediyoruz. Bu nakit yardımlarına aynı zamanda da aileleri ziyaret ederek, onlara da destek olarak başka yardımlarla da devam ediyorlar. Her ay düzenli olarak aile ziyaretlerimize ve bu yardımlara devam etmekteyiz.

102.331 çocuğumuza -bu, öncelikli bir projeydi, Önce Çocuklar Projesi, depremin ilk döneminde yapılan, afetin başlarında yapılan bir uluslararası projeydi- toplamda 159 milyon 588 bin 129 lira nakit desteği sağlandı ve burada depremlerden etkilenen en kırılgan durumdaki ailelerin çocuklarına yönelik uyguladığımız bir nakit yardım projesiydi bu ve depremden etkilenen en hassas durumdaki çocuklu ailelere temel ihtiyaçlarını karşılamalarına destek olmak amacıyla nakit ödemelerini gerçekleştirdik.

Yine, 640 çocuğumuza koruma nakit desteği -buna ileride korumada da değineceğim- yapıldı. Özellikle bunlar deprem sonrası oluşan ekonomik sıkıntıların beraberinde pek çok koruma riskini de artırmaktadır doğal olarak, hizmetlere erişimi kısıtlamakta ve kişilerin olaylarla olumsuz baş etme yöntemlerine başvurmalarına neden olmakta. Bu kapsamda, ekonomik sorunlar nedeniyle ortaya çıkan koruma risklerini -hizmetlere erişememe gibi, eğitime dâhil olamama gibi- azaltmak ya da ortadan kaldırmak için kişilere nakit desteği sağladık. Bunun içerisinde tabii şu anda deprem bölgesinde -Allah

korusun- kanser hastası olan çocuklarımız var, Adana'ya gitmesi gereken çocuklarımız var; bu destek çerçevesinde onlara da destek sağlıyoruz. Burada Aile Bakanlığımıza ve Sağlık Bakanlığımıza da yardımcı olmaya çalışıyoruz bu açılardan. Mesela, uzuv kaybı olan çocuklarımız var, fizik tedaviye gitmesi gereken veya tıbbi sarf malzemesine ihtiyacı olan; bu kapsamda yine onlara da destek oluyoruz.

Eğitim Nakit Desteği Programı'mızla 5.373 çocuğumuza toplamda 16 milyon 119 bin TL nakit destek sağladık. Yine, eğitim öğretim hayatı olumsuz etkilenmiş afetzede öğrencilerimize bu destek programıyla yardımcı olmaya çalıştık.

Giyim nakit desteğimizde 1.140 çocuğumuza toplamda 2 milyon 127 bin liralık nakit desteği yaptık. Özellikle afet bölgesindeki şubelerimizi de bunun içine katarak Kızılay butiklerimiz aracılığıyla yapılan aynı giyim yardımlarının yanı sıra özellikle Ramazan aylarında, bayramlarda, belli özel günlerde bu çocuklarımıza giyim desteği sağlamış olduk.

Psikososyal sağlık hizmetlerimize gelecek olursak; sahada 12 psikososyal destek çadırımız var, şu anda 2 tane mobil çocuk dostu alanımız var. Mobil çocuk dostu alanımız bir tır içerisinde, çocukların etkinlik yapabileceği güvenli bir alan oluşturuyoruz. Çocukların ihtiyaçlarını ve kaygılarını değerlendiriyoruz bu alanlarda, 12 temel ihtiyacın, acil temel ihtiyaçlarının belirlenmesinde yardımcı oluyoruz, duygusal destek sağlanmasına yardımcı oluyoruz, çocuklar ve bakım verenlerin bilgiye, hizmetlere ve sosyal desteğe erişimlerine yardımcı olunmasında görev alıyoruz ve yaşadıkları zorlukları paylaşabilmeleri ve akranlarıyla sosyalleşebilmeleri için uygun koşulların sağlanmasına destek oluyoruz.

Psikolojik ilk yardım ve ihtiyaç değerlendirmede 35.848 çocuğumuza psikolojik yardım ve ihtiyaç değerlendirmesi yaptık. Özellikle burada afetten etkilenmiş çocukların duygularını, yaşadıklarını ifade edebilmelerine olanak vermeleri, onları dinlemeye çalışmak, anlamaya çalışmak gibi temel psikolojik müdahaleler gerçekleştiriyor arkadaşlarımız sahada. Bu hizmetimizle afet alanında bulunan çocuklarımızın temel ihtiyaçlarını da gözlemleyerek aynı zamanda da tespit ediyoruz. Burada tabii ki arkadaşlarımızın değerlendirmesi neticesinde daha ileriye, mesela, çocuk psikiyatrisine, daha ileri tetkiklere ve değerlendirmeye ihtiyaç olursa da yine bizim arkadaşlarımız koruma çerçevesinde Aile Bakanlığımıza, Sağlık Bakanlığımıza, iletişim hâlinde onları devrediyorlar, ailelere göre de müdahalelerde bulunuyorlar.

Yine, 8.003 çocuğumuza "psikoeğitim" dediğimiz psikoeğitim hizmeti verildi. Burada özellikle PDR mezunlarımız, psikologlarımız, klinik psikologlarımız bu eğitimlere destek oldular. Afet bölgesindeki ihtiyaçlara yönelik olarak hazırlanmış olan eğitim modüllerimizle çocuklara yönelik eğitimler, rehberlik ve eğitim sonrası personelimiz tarafından düzenlendi. Burada psikoeğitimin içeriklerinde çocukluk dönemindeki ölüm ve yaş algısı, stres ve stres yönetimi teknikleri, kişisel sınırlar, öfke kontrolü, iletişim becerileri, akran zorbalığına karşı farkındalık, ergenlik dönemindeki ruhsal süreçler, mahremiyet eğitimi, teknoloji bağımlılığı gibi eğitimler, normal bağımlılık eğitimleri, ruh sağlığı bilgilendirmesi, okul fobisi, verimli ders çalışma teknikleri gibi alt başlıklarda birçok eğitimi çocuklarımızla uzman arkadaşlarımız paylaştılar.

Yine, burada 55.598 çocuğumuza grup destek çalışması yapıldı. Bu grup çalışmaları alanlarımızda özellikle farklı yaş grupları gruplandırılarak yapıldı. Her gün belirli saatlerde çocuklara yönelik grup destek oturumları atölye çalışmaları yürütmeye devam ediyoruz ve bu çalışmalar, çocukların duygu ve düşüncelerini ifade edebilme becerilerinin desteklenmesi, akran ilişkilerinin geliştirilmesi ve afet sonrası oluşabilecek negatif psikolojik belirtilerin azaltılması ve kapsamlı psikolojik müdahaleye gereksinimi olanların fark edilip yönlendirilebilmesi için yapılıyor. Boyama atölyeleri gibi, resim

atölyeleri gibi grup aktiviteleri, müzik aktiviteleri, yazma aktiviteleri, taş ve ahşap boyama, yapboz gibi, müzikli çocuk oyunları gibi, aynı zamanda kütüphanelerimizi de dâhil ederek -kurduğumuz kütüphaneleri- sinema etkinlikleri gibi atölye çalışmalarını çocuklarımızla paylaşıyoruz.

Bireysel görüşme ve danışmanlık hizmeti veriyoruz, 3.418 çocuğa danışmanlık hizmeti sağlıyoruz. Kapsamlı psikolojik müdahaleye ihtiyaç duyan çocuklarımız için çocuk alanında uzman olan klinik psikolog ve psikologlarımızla terapi hizmeti, psikolojik danışmanlarımızla ise okul başarılarının artması, ders çalışma motivasyonu, akran problemleri gibi konularda danışmanlık hizmeti vermeye devam ediyoruz.

Sosyokültürel ve sportif faaliyetler: Yaklaşık 4.260 çocuğumuzun sosyokültürel ve sportif faaliyet hizmetlerimizden de faydalanmasını sağladık. Çocukların birlik duygusunun gelişmesi, streslerinin azaltılması, akranlarıyla eğlenceli vakit geçirebilmeleri için ekiplerimiz tarafından etkinlikler düzenlendi ve bu faaliyetler kapsamında çocuk festivalleri, özel günlerin kutlanması, yarışmalar, sanat ve sportif faaliyetlerimizi düzenliyoruz. Burada görmüş olduğunuz faaliyetlerimizden, Anneler Günü'nden, 23 Nisan etkinliklerinden, resim sergisinden bazı örneklerimiz var. Özellikle 82 çocuğumuza yönlendirme yapıldı. Psikolojik destek dışında farklı ihtiyaçları tespit edilen çocuklarımıza hem kurum içinden hem de kurum dışından yönlendirme yapıyoruz biraz önce de bahsettiğim gibi.

Biraz önce Başkanımızın da ifade ettiği gibi, Türk Kızılayı 100'üncü Yıl Kütüphaneleri'ni biz özellikle konteyner kentlerimizde kurduk ve kurmaya da devam ediyoruz. Burada çalışma alanlarının daha sessiz olması, üniversite sınavına hazırlanan çocuklarımızın daha rahat bir ortamda çalışması, ihtiyaç duyduklarında internete ulaşip on-line destek eğitimleri alabilmeleri ve bu materyallere ulaşabilmeleri ve depresyon sonrası oluşan stresin azaltılması için çok ciddi katkıda bulundu. Kendim de bu kütüphaneleri bizzat ziyaret ettim, çocuklar için özel bir yaşam alanı oluşturulmuş ve çalışma alanı oluşturulmuş, biz de onları bu anlamda motive ediyoruz. Ayrıca boş zamanlarında burada söyleşiler yapılıyor, sinema etkinlikleri yapılıyor, hatta konteyner kentlerden bazı yaşlılarımız da buraya kitap okumaya geliyorlar. Bunlar, 100'üncü Yıl Kütüphaneleri'miz; özellikle Gaziantep İslahiye, Osmaniye, Malatya, Adıyaman Gölbaşı, Kahramanmaraş Umutkent, Kahramanmaraş Elbistan, Hatay, Adıyaman Merkez'de olan kütüphanelerimiz, 2 kütüphanemizi daha bağışlar neticesinde ekliyoruz inşallah. Burada 21 binin üzerinde öğrencimiz şu anda kütüphanelerimizden faydalandı ve faydalanmaya devam ediyorlar. Öğrencilerimize motivasyon amaçlı deneme sınavları da yapıyoruz, 1.170 öğrencimiz bu deneme sınavlarına girdi, hatta içlerinde çok iddialı olanlar ve çok iyi üniversiteleri kazanabilecek öğrencilerimiz var; biz de onları hediyelerle destekliyoruz.

"PSS kiti" dediğimiz, 15 bin çocuğumuza PSS kiti dağıttık. Bunu, yaş gruplarına göre 0-3 yaş, 4-6 yaş, 7-12 yaş grubundaki çocukların gelişimsel ihtiyaçlarına göre, psikomotor beceri gelişimlerini desteklemek için geliştirilmiş çocuk PSS kitini, çocuklarla ve ebeveynleriyle yaptığımız grup çalışmaları ve psiko eğitimler sonrasında dağıtıyoruz. Özellikle alt yaş grubundaki çocuklarımıza tamir seti gibi, oyuncak gibi hediyeleri de içerisine ekliyoruz. Daha farklı gruba oyun hamurları, boyama, pastel, hadi anlat kutu oyunları, tangram oyuncakları, ahşaptan olan bulmaca gibi, aynı zamanda cam boyama seti, puzzle gibi, zeka küpü gibi oyunları da yaş gruplarına göre bunların içerisine ekliyoruz.

23.242 çocuğumuza, öğrencimize kırtasiye seti dağıttık. Özellikle eğitim öğretim hayatında olumsuz etkilenmiş afetzede öğrencilerimize bir nebze olsun yardımcı olmak için kırtasiye yardımları yaptık ve bunlara da devam ediyoruz.

Koruma hizmetlerimiz: 8.460 çocuğumuza sosyal inceleme yapıldı sahada. Koruma kapsamında çalışan sosyal hizmet uzmanları tarafından saha taramaları yapılarak hane ziyaretleri gerçekleştiriliyor. Burada Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın eş güdümünde, onların koordinasyonunda ve iş birliği içerisinde çalışıyoruz ve kendileriyle de bizim formlarımızı, bu verilerimizi paylaşıyoruz,

onlarla birlikte çalışıyoruz. Bireylerin ve ailelerin sosyal incelemelerini yapıyoruz ve bu incelemeler aracılığıyla kişilerin hizmetlere erişimleri, kapasiteleri, ihtiyaçları ve karşı karşıya kaldıkları riskleri ve tehditleri değerlendiriyoruz. Özellikle bizim ekiplerimiz sahada onlar da konteynerlerde kaldıkları için sadece mesai saatleri içerisinde değil, mesai saatleri dışında da hane ziyaretleri yapabiliyorlar ve bu etkinliklerini raporlayabiliyorlar. Hatta sahada şöyle bir şey olmuştu: “Sosyal hizmetlerde Kızılay yaklaşımı yüz güldürüyor.” diye bir de geri bildirim almıştık güler yüzlü ekiplerimizin onlara ulaşmasıyla.

Koruma vaka yönetimi: 772 çocuğumuza koruma vaka yönetimi kapsamında müdahale edildi. Sosyal hizmet uzmanları aracılığıyla sosyal incelemeler yapılarak tespit edilen şiddet, ihmal, istismar ve sömürü risklerine yönelik önleyici ve müdahale edici faaliyetler yürüttük. İlgili kurum ve kuruluşlara -biraz önce belirttiğim gibi- yönlendirmeler yapıp kişilere ve ailelere danışmanlık hizmeti vererek ve çeşitli destekler sağlayarak sorunların çözüme ulaştırılmasında yardımcı olmaya çalışıyoruz.

Biraz önce söylediğim gibi, koruma nakit desteğinde 640 çocuğumuza koruma nakit desteği sağladık. Burada etkilenen gruplar, kırılğan gruplar bunun içerisinde ve özellikle kendi eğitimlerini aksatmayacak şekilde ve ruhsal gelişimlerine engel olmayacak şekilde destek olmaya çalışıyoruz ve bu faaliyetlerimiz de devam ediyor.

Kişisel bakım ve hijyen setleri: 4.655 çocuğumuza kişisel bakım ve hijyen seti dağıttık. Özellikle yaş gruplarına göre genç kızlarımıza, yetişkin kadınlarımıza, yaşlı kadınlarımıza hijyenlerini sağlamaları için. Aslında bunlar “dignity kit” dediğimiz “onların onurunu koruyucu kitler” diye de geçiyor. Onurlu şekilde yaşamaları için kitler hazırladık. Kitlerin içerisine; tırnak makası, tarak, terlik, yaşa uygun iç çamaşırı, cımbız, hijyenik pet, ayna, el feneri, düdük, şal gibi o konteyner alanında ihtiyaçları olacak, ihtiyaç duyacakları malzemeleri eklemiş olduk.

Yine, barınma alanlarına yönelik faaliyetlerimizde 28 konteyner kentte koruma izleme çalışması yapıyoruz. Burada konteyner kent yaşamının insan onuruna uygun, erişilebilir, katılımcı ve güvenli olması hedeflenmekte. 15 konteyner kent bu kapsamda destekleniyor ve 5 alanın desteklenme süreci de devam ediyor. Burada nelere müdahale ediyoruz veya görüyoruz? Yetersiz ışıklandırma olan yerler için ışıklandırmalar, bilgilendirme panoları, özellikle engellilerin yaşadığı konteynerler için rampa ve klozet yanı tutunma barları, çocukların güvenliği için kamp alanı etrafında çitlerin onarımı ve oluşturulması, sağlık ocakları önünde insanların sıra beklediği yerlerde sundurmaların yapılıp onların gölgelenmesi, sosyal alan sağlamak amacıyla kamelya ve sahnelerin oluşturulması.

Sağlık hizmetlerimize gelecek olursak; toplum sağlığı eğitimleri yapıyoruz. Biz 3.392 çocuğumuza uzmanlarımızla toplum sağlığı eğitimi ve ilk yardım eğitimleri verdik. Burada daha çok çocuklara yönelik hijyen, temizlik, sağlıklı beslenme, bulaşıcı hastalıklardan korunma, ağız ve diş sağlığı, sağlıklı yaşam becerileri konularında eğitimler ve etkinlikler düzenliyoruz. 23 Nisan kutlamalarımızdan resimler getirdim, yine bu resimler de onların devamı.

Teşekkür ederim, arz ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, çok teşekkür ederim. Tam vaktinde, zamanında, özet bir sunum oldu.

Şimdi Haliç Üniversitesinden gelen Yeşim Hocamıza söz verelim.

Siz de kısaca kendinizi tanıtırınız... Çok teşekkür ederim.

Buyurun.

HALİÇ ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞRETİM ÜYESİ YEŞİM ÜNAL KILIÇ – Sayın Başkanım, sayın vekillerim ve tüm katılımcılar; öncelikle teşekkür ederim. Böylesi bir ortamda, benim gibi bir alanda uğraşan birinin var olması çok büyük bir onur benim için.

Kendimi tanıtmaya galiba 99 depremiyle başladım çünkü 1999 depremi olduğunda ben bir lise öğrencisiydim ve bir klinik psikolog olacaktım, kararım buydu fakat 99 depremi olunca ben Ankara’da ailemin güvenli yuvasında, televizyonda insanların ve çocukların yaşadığı dramları görünce burada bir yanlışlık var dedim. O yanlışlıkla Düzce’ye yerleştim mezun olduktan sonra ve bir afet psikoloğu olarak buradayım. Dolayısıyla herhangi bir kurumu temsilen değil de yirmi yılı aşkın bir süredir afet alanında çalışan bir ruh sağlığı uzmanı olarak bildiğimi ve gördüklerimi aktarabilirim, dolayısıyla sorularınızla derinleşebilirim. İstanbul’da yaşayan sade bir birey olarak kendim ve evladım için neler yapabilirim, bunu düşünebilirim. Dolayısıyla şunu çok isterim eğer saygı sınırını aşmayacaksam: Bulunduğunuz statü her ne ise onu unutarak bu sunumda kalmanızı çok isterim, evladı, torunu, çocuğu, kardeşi, yeğeni olan birileri olarak çünkü biraz, çocuk ne yaşar, konuşmak istiyorum sizlerle. Dolayısıyla bu sunumda yirmi dakika içerisinde aslında “çocuk koruma” dediğimiz kavramın, çocuğun afetlerle bir araya geldiğinde ne tür zararlara açık olduğu, neden incinebilir bir grup olarak kabul ettiğimiz ve aslında neleri yapabileceğimizle ilgili bazı bilgiler, saha gerçekleri sunabilmek istiyorum. Dolayısıyla sunumum bir literatür sunum olmaktan ziyade biraz uzun soluklu, yirmi yıllık bir maratonun ve 6 Şubatla birlikte olan sürecin de bir yansıması olacak.

Biraz şuna değineceğim: Bir defa, biz neye psikolojik travma diyoruz? Depremin 6 Şubatla ilgili arka planını zaten hepimiz biliyoruz ama sadece bir literatürü düzeltmek isterim; aslında literatürde biz buna “katastrofik felaket” diyoruz. Yani afet boyutunda, bu ölçekli bir durumdan değil; katastrofik, karmaşık ve kompleksliği nedeniyle de aslında biz şunu biliyoruz ki etkileri, özellikle, çocuklar, insanlar üzerindeki psikososyal etkileri çok uzun yıllar devam edecek. Bu, kaçınılmaz bir son bizim için. Ben kendi kısıtlı deneyimimden söyleyebilirim; 2010’a kadar Düzce’de çalıştım yani yaklaşık olarak on yılını gördüm oradaki insanların ve üzerinden yirmi dört yıl geçmesine rağmen hâlâ daha uyku sorunu yaşayan insanlar biliyorum. Dolayısıyla önemli bir handikap olduğunu da burada söylemek isterim.

Biz, çocuk dediğimizde, 6 Şubatla bir araya geldiğinde, yaklaşık olarak 4 milyon gibi bir hedef kitleden söz ediyoruz fakat bu, kayıtlı ve bildiğimiz yani Türkiye menşeli çocuklar. Bu bölgenin kendine özel durumu şu: Zaten 2011 Suriye kriziyle birlikte bölgede çok fazla göç etmiş popülasyon da var. Fakat buradaki çocuklarla ilgili anladığım kadarıyla zaten ayrı bir çalışma komisyonu var ama hani onları da kapsayan bir yerden söylediğimi not etmek isterim.

ELİF ESEN (İstanbul) – Çok özür dilerim, yaş sınırınız 18 midir çocukta?

HALİÇ ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞRETİM ÜYESİ YEŞİM ÜNAL KILIÇ – Evet, tabii, 0-18.

ELİF ESEN (İstanbul) – O da önemli.

HALİÇ ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞRETİM ÜYESİ YEŞİM ÜNAL KILIÇ –Sadece şu resme bir bakmanızı istiyorum çünkü uzun uzun, bir afetin insan evladına ne tür etkiler ettiğini biraz metaforik bir yerden giderek anlatacağım. Çünkü afet dediğimiz şey; bugün her ne yapıyorsanız, evinize gittiğinizde yediğiniz yemek, Meclise geldiğinizde girdiğiniz toplantılar veya konuşmalar, her neyse bu ya da benim için, işte, öğrenciler vesaire, bir an, genellikle ani, genellikle beklenmedik bir şekilde hemen her şeyin tepetaklak olduğu ve ani şekilde rutinin, ani şekilde yaptığımız her şeyin kayıverdiği bir şeydir. Yani aslında sismik bir şeyden bahsetmiyoruz, son derece psikososyal etkileri olan bir olaydan bahsediyoruz ve bunun bir sonucu olarak da kaçınılmaz olarak psikolojik travma dediğimiz bir olguyu bilmek durumundayız. Çünkü psikolojik travma; aslında, bu salonda bugün böyle bir travmatik olay yaşasak biz, hepimizde aşağı yukarı bir stres reaksiyonu çıkacak; beklentimiz bu yönde. Bu, normal olanı çünkü. Normal olanı, insanların böylesi durumlar sonrasında, travmatik olaylar sonrasında olağan diyebileceğimiz stres tepkileri üretmesi. Fakat bu olağanlık -yani normalleştirmek bağlamında

söylemiyorum- kesinlikle erken müdahale edilerek uzun süreli etkiler bakımından bizim koruma altına almamız gereken bir yerde duruyor. O yüzden koruma kavramı yani erken müdahale kavramı bizim için son derece önemli.

Çocuklar üzerinde, en tipik, evrensel olarak, özellikle, çocukların günlük rutinlerinde, alışkanlıklarında ciddi kesintiler olduğunu biliyoruz. Nedir? Çok kabaca, ikiye üçe ayırarak olsak; bebeklik döneminde, işte, annesini emen bir çocuğun artık emmemesi, süten kesilmesi veya işte, hijyen koşullarının sağlanamaması veya kontrolsüz bir biçimde mama dağıtılması ve mamaya başlaması nedeniyle annenin tekrar sütünün gelmemesi gibi kimi problemler veya bakım gibi kimi süreçlerin ve ciddi değişikliklerin olması. Benim için çok enteresan bir bilgidir, üniversitedeyken bir araştırma okumuştum, hâlâ belleğimde; çocuklar için en travmatik olan şeylerden biri ne olabilir? Oyuncak kaybı. Ne kadar masumane değil mi? Oyuncak kaybı ya da evden taşınmak mesela. Hani zaten bir sürü travmatik şeyden bahsediyoruz ama buralarda rutinde önemli bir değişiklik olduğunu söyleyebiliriz. Okul düzeninde değişiklikler, akademik başarıda ciddi problemler, kendi networkünde, çevresinde kayıplar yaşamak... Çok fazla kayıp yaşayan çocuğumuz olduğunu biliyoruz yani çevresinde, akranında veya öğretmenlerinde; aynı şey öğretmenler için de geçerli veya taşınmalar yani ev kaybı, oyuncak kaybı, depresim gibi ciddi bir travmatik etkiden söz edebiliriz. Ama burada benim en çok üzerinde durmak isteyeceğim kısım günlük rutinin bozulması kısmı çünkü orayı daha sonrasında biraz da “Yapılan bazı uygulamaları daha iyi nasıl yapabiliriz?” veya “Nasıl yapabiliriz?” üzerine yoğunlaşacağım kısımla birleştireceğim. Özellikle, rutini nasıl tekrar sağlayacağız, bu bizim için önemli.

Biraz önce dedik ki : Evet, bazı tepkiler normal çünkü yaşadığımız süreç çok anormal bir süreç. Yani insanların hâlâ temel ihtiyaçlarıyla ilgili yer yer problem yaşayabildikleri bir yerde psikolojik reaksiyon üretmemek çok gerçekçi bir beklenti olmazdı. Ama bunun yanı sıra özellikle 6 Şubatla birlikte bizim saha gözlemimizde görüyoruz ki ailesinden ayrı düşen çocuklar veya bir şekilde ayrılan, ailesi deprem bölgesinde ama kendisi okumak için ayrıldı veya işte, daha güvenli diye babaanne yanına gönderildi gibi gibi, bu kişilerde daha ciddi psikolojik reaksiyonlar olduğunu gözlemsel olarak söyleyebiliyorum.

Çocuk yuvalarında veya bir şekilde bakım ve koruma altında olanlar... Biraz önce Kurtuluş Hocamın değindiği yer çok önemli, özellikle kronik bazı hastalıklar depresim nedeniyle gelişmiş. Örneğin, işte, uzuv kaybı gibi, ki çok fazla, sahada uzuv kaybı çok görüyoruz yani çıplak gözle bugün gidip baksak gerçekten depresim nedeniyle çok fazla amputasyon veya işte, organ kaybı görebiliyoruz. Ama sadece bu değil, işte, diyalize bağlı ya da kimi başka kronik hastalıklar geliştiren ve maalesef, mesela, şehir dışında hâlâ tedavi altında olan, refakatçisi olmayabilen mesela ya da refakatçisi de yorulmuş veya işte, teyze de afeti yaşamış bir kişi, dolayısıyla her gün gidemiyor, dolayısıyla psikologların desteğiyle biraz destek olunmaya çalışılıyor diyebiliriz. Bunlar, bizim için, evet, riskli diyebileceğimiz durumlar.

6 Şubat depremleri özelinde ise galiba bazı gözlemlerimizde dramatik artışlar var; onlardan bir tanesi, bir afetten söz ediyorsak artık toplumsal bir krizden söz ediyoruz demektir ve bu toplumsal kriz öyle ya da böyle insanların barınma alanlarında da toplu şekilde yaşamalarını gerektirir. Bu yeni yaşam düzeniyle birlikte aslında 1 konteyner başına düşen kişi sayısı yaklaşık 7 ila 15 arasında. Şimdi, 20 metrekaarelik bir konteynerde yetişkinlerle aynı ortamda yaşadığınızı düşünün.

ELİF ESEN (İstanbul) – 7 ila kaç dediniz?

HALİÇ ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞRETİM ÜYESİ YEŞİM ÜNAL KILIÇ – 7 ila 15 ama kaba gözlem. Yani bu, bazı, mesela, farklı etnik kökenli kişilerin kalmayı tercih ettikleri veya kaldıkları konteyner kentlerde kültürel bazı şeylere göre değişebiliyor ama 7 bile çok fazla.

ELİF ESEN (İstanbul) – 1 konteynerde değil mi?

HALİÇ ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞRETİM ÜYESİ YEŞİM ÜNAL KILIÇ – Tabii, 20 metrekaarelik 1 konteynerde. Bunun tabii ki başka sosyal sonuçları da oluyor, birazdan oralara da değiniyor olacağım.

Bu da kalabalık ve bir arada yaşamanın bir sonucu olarak aslında, kabaca söylüyorum, istismar vakalarına veya maruziyet vakalarına yani yetişkinin mahrem süreçlerine çocuğun şahitlik etmesi ve bununla birlikte yeni öğrenmeleri dışarıda denemesi gibi zincirleme bir reaksiyona neden olabiliyor.

Şeyi çok görüyoruz -hani ben burada öne çok çıkarabileceklerimi söylüyorum elbette, her şeyi değil ama- çocuk odaklı alanların az olduğunu ya da dengeli olmadığını görüyoruz. Kocaman, 1 dönümlük bir konteyner kent; bir ucunda var, diğer ucunda çocuk için oynayabileceği bir alan yok. Dolayısıyla bizim belki de temelde en hızlı yapmamız gereken şey, sıfırncı dakikada yapılması gereken şey çocuğa çok temiz oyun alanı yapabilmek; bu kadar aslında, burayla başlayan bir şeyden bahsediyoruz.

Davranışsal etkiler biraz kuvvetli. Buralarda alt ıslatma, bizim “enürezis” dediğimiz problemi çok yaygın görüyoruz, bu bizi hiç şaşırtmaz; 99’da da bu böyleydi, Van’da da bu böyleydi; alt ıslatma çok yaygın görülür. Buradaki problemlerden biri, bu benim kendi gözlemim yani kitabı bir yere dayanarak söylemiyorum ancak şu ikisinin galiba ayırt edilmesi lazım: Bir çocuğun gece tuvalet ihtiyacı olduğunda kalkıp 1 kilometre ötedeki, 500 metre ötedeki bir tuvalete gidebilmesi ile bir psikolojik problem olan “enürezis”i birbirinden ayırmak lazım. Benim kişisel kanaatim, bu rakamların çok olmasının oradaki fiziksel altyapının da biraz buraya uygun olmamasıyla ilgili olduğunu düşünüyorum ama bu benim tabii ki kendi fikrim.

Sahada şeyi çok sık duyuyoruz; güvenlik. Sürekli deprem olacak kaygısı, korkusu çocuklarda da elbette ki çok dile geliyor ve yine, dramatik artış gözlemlediğimiz şeylerden biri akran zorbalığı. Özellikle, çoklu okuma veya işte, okul süreçlerine tekrar girdiklerinde, çocukların şiddet davranışını bir ötekine, akranına yansıttığını görmeye başladık. Hakikaten bu da epey yaygın diyebilirim. Bunun yanı sıra tabii ki bizim daha psikopatolojik açıdan da değerlendirdiğimiz ve biraz önce Kurtuluş Hocamın söylediği, daha yönlendirme yani nitelikli ruh sağlığı uzmanlarına ulaşması gereken yani çocuk psikiyatrlarına, işte, çocuk nörologlarına, çocuk alanında uzmanlara yönlendirilmesi gereken bir popülasyonun da varlığından söz etmemiz gerekir elbette ki.

Burada, galiba, en önemsedığımız şeylerden biri... Ben yirmi yıldır afetlerde çalışan bir psikologum, ilk defa böyle bir sahada şöyle bir yardım istendi benden: Uzmanlarımız intihar vakalarında ciddi artış görüyorlar ve yaş oranı çok düştü yani 8 yaşında intihar girişiminde bulunmuş insanlardan bahsediyoruz.

HASAN BASRİ SÖNMEZ (Isparta) – Afet bölgelerinde değil mi Sayın Hocam?

HALİÇ ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞRETİM ÜYESİ YEŞİM ÜNAL KILIÇ – Tabii tabii, afet bölgesinden bahsediyoruz, coğrafi olarak da 11 il hatta o 5 ille çerçevelemek daha doğru olur; benim saha dediğim de Sayın Vekilim, daha kır, köy. Mobil psikolojik hizmet veren arkadaşlarımızla oluşturduğumuz böylesi paylaşım ortamlarında da yine, Kurtuluş Hocamın da bileceği, Türkiye Acil Tıp Derneğiyle de yaptığımız çalışmalarda yani acile başvuranlar açısından da her ne kadar bunu istatistiksel olarak göremesek de önemli oranda çocuk yaşta intihar düşüncelerinin arttığını ve girişimlerin de arttığını söylüyoruz. Alanda çok yetkin hatta uluslararası bir çocuk kuruluşunun temsilcisinin cümlesini kendisinin izniyle buraya koydum: “Sahada bugüne dek benim de hiç görmediğim kadar çok bilgi geliyor. İntihar girişimi yaşı çok düştü, uzmanlar nasıl takip edeceklerini şaşırdı.” şeklinde meseleyi dile getiriyor. Bunu çok önemsiyoruz, nitekim Dünya Sağlık Örgütünün 2030 projeksiyonunda ölüm nedenleri arasında ilk 3’e yükselen bir şeyin böylesi katastrofik bir ortamda bu düzeyde olması tabii ki çok önemli, çok önemsenmesi gereken bir şey.

Bir diğeri, madde kullanımındaki artış. Burada, tabii, şey geçirgenliği bizim için çok önemli, çocuk koruma aslında... Tabii, konumuz çocuk ama ben isterim ki bütün afeti yaşayan insanlar için konuşabileyim. Ama çocuklar için de şöyle bir şey yani sahaya zaten gidiyorsunuzdur, eminim, hani gözleminiz vardır çünkü çıplak gözle şunu biz görebiliyoruz aslında: Çadır kente gittiğimizde ben Yeşim

Ünal olarak bazı çadır kentlere girsem girerim. Kimse bana “Niye geldiniz buraya?” demeyebilir. Bir çocuğu tutsam kolundan alabilirim oradan. Dolayısıyla güvenlik açısından da söylüyorum bunu, böyle geçirgenliğin olduğu kimi yerlerde böylesi kötüye kullanım maruziyetlerinin çok olduğunu söylemek gerekir. Madde kullanımı zaten travmatik olaylardan sonra bizim sıkça gördüğümüz bir şey. Bu, bizim yadırgayacağımız bir şey değil, bir başa çıkma yöntemi olarak genellikle kullanılır fakat burada çadır kent etrafında, işte, satıcılığını yapan veya işte, orada, içeriye giren çıkan çocuklarla... Nitekim böyle bir ortamın olduğu, ben de dâhil olmak üzere sıklıkla gözlemediğimiz bir şey.

Literatürde bizim sıkça, özellikle, böylesi toplumsal krizlerde başvurduğumuz konulardan biri aile birliğinin korunması kavramı. O ya da bu şekilde ailesinden ayrı düşmüş kişilerden söz ediyoruz aslında burada. Fakat burada önemli bir nokta var, illa bu ayrılan aile üyelerinin canlı olması gerekmez yani akıbeti bilinmiyorsa da ya da bilinmeyen kişiler de varsa onların da aileleriyle kavuşturulması, birleştirilmesi bu kavram altında değerlendirilir bizim için. O yüzden, aile birliğinin korunmasıyla ilgili maksimum çabalar da burada önemli diye söyleyebilirim.

Sahada çok fazla özel gereksinimi olan çocuklar olduğunu biliyoruz. Burayla ilgili de yine birkaç meslek derneğiyle daha önce, gelmeden görüştüm; genelde şunu söylüyorlar: “Sürdürülebilirliği sağlayamıyoruz.” İşte, öğrencilere eğitim veriliyor ama hani hocalar veriyor eğitimi ve gidiyor. Oysa özel eğitim programı böyle bir şey değil, süreklilik istiyor. Dolayısıyla burada kaynak yetersizliği değil söz konusu olan şey, sürdürülebilirliğin pek sağlanamıyor olması. Biraz önce söylediğim için tekrar üstünde durmayacağım ama sahada hiç görülmediği kadar engelli çocukla, özellikle uzuv kaybıyla, dolayısıyla protez kullanan çocuklarla biz karşılaşyoruz. Veya protez kullanan demek de iddialı olur, protez uyum sürecine geçmiş çocuklar ama çadır kentte, işte, fizik tedavi alması gerekir. Şimdi hocam buradayken hani kendisinin alanına girmek istemem ama o uyumla ilgili çok ekip çalışması gerekir ama burada hizmetlere erişimle ilgili zaman zaman ciddi zorluklar yaşandığı da söyleniyor.

Burada değinmek istediğim bir diğer konu da özellikle zaten halk sağlığı açısından ama diğer taraftan da yine çocukların ek bazı zararlara açık hâle gelmemesi açısından konteyner kentlerdeki ortak banyo, tuvalet kullanımı konusu. “Çocuk tuvaleti” diye bir şey yok “banyosu” diye bir şey yok. Oysa -değil mi- biz bugün Ankara’dan İstanbul’a giderken, bile çocuk tuvaleti arıyoruz gibi bir yerdeyken dolayısıyla, bunun ciddi problemler oluşturduğunu söylemek isterim. Aslında tam da burayla birlikte çocukların en temel hakkının aktivite ve oyun hakkı olduğunu söylemek isterim. Çocuklara genellikle bir afet olduğunda veya başka zamanlarda da çok söz hakkı tanınmaz ya aslında yurt dışı örneklerle baktığımızda çocuk meclislerinin olduğunu görürüz. Mesela, Japonlar çok kullanırlar, toplum katılımı modellerini çocuklarla ve gençlerle yaparlar. Aslında, şimdi, Gençlik ve Spor Bakanlığı da yeni bir şey başlatıyor, yine Japonların böyle desteklediği bir çalışma ama özellikle çocukların oyun hakkının muhakkak sürdürülebilir olması son derece önemli fakat -biraz da fakatlarıma değinmek istiyorum çünkü bazı yerlere biraz müsaadeniz olursa virgüller koymak isteyeceğim- bir defa çocuk koruma meselesi sadece belli kurumların ele alabileceği bir mesele değildir. Evlat söz konusu olduğunda sadece Kızılay, sadece Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığını değil, bu sürecin içerisinde çalışan mimarı da ilgilendirir ki engelliye ve çocuğa uygun konteyner kent yapabilsin veya arama kurtarmayı son derece ilgilendirir ki... Şimdi bir hikâye söyleyeceğim, muhtemelen hepinizin zihninde belirecek o görüntü. İzmir depreminde kurtarılan bebeği hatırlayın. Niye hatırlıyoruz biz o bebeği? Çünkü canlı yayında izledik. Oysa onun mahrem alanına hepimiz girdik ve muhtemelen çocuğumuzun hayatı boyunca izleyeceği görüntüler ürettik. Dolayısıyla, arama kurtarma faaliyetlerinde de çocuk koruma çok önemli bir faaliyet fakat ben kendim UMKE kökenli bir psikologum yani UMKE’nin kuruluşundan beri medikal kurtarmacıyım ve derneğin başkan yardımcısıyım aynı zamanda. Dolayısıyla, çok kuvvetli bir yerden söyleyebilirim ki arama kurtarmada çocuk hassasiyetinin oluşması gerektiğini ben düşünüyorum canıgönlüden.

Bunun yanı sıra, biraz kendi alanıma eleştiriler koymak istiyorum, o da nedir? Bizim sahada daha çok çocuklarla ilgili “iyileştirim” veya “rehabilitasyon” çalışmaları dediğimiz uygulamalar daha çok psikologlar veya sosyal hizmet uzmanları, çocuk gelişim uzmanları gibi ruh sağlığı uzmanlarıyla aslında yürütülür ve bunları da sahaya çıksak, baksak kamu kurumlarının çok yaygın şekilde yürüttüğünü görürüz; Millî Eğitim Bakanlığı, işte, Türk Kızılayı, işte, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı gibi bakanlıkların ama bunun yanı sıra bazı sivil toplum kuruluşlarının ve meslek derneklerinin de sahada sıklıkla olduğunu görüyoruz fakat sahada yaptığımız iyi görünümüne ama bir tık, böyle üç beş yıl sonrasını hep birlikte düşüsek “Burada bir terslik var.” diyeceğimiz uygulamalar. Bu resmi özellikle koydum, herhangi bir çocuğun yüzünün görünmemesi benim için çok önemli, sunumda hiçbir şekilde hiçbir çocuğun yüzü de görünmüyordu. Örneğin, şunu çok sık görüyoruz: Kısa süreli, bilimsel dayanağı olmayan aktiviteler. Niye yapıyor, nasıl yapıyor, çocuklarla bunu kim yapıyor? Çünkü toplu çadırlarda yapılan mesela, işte, palyaço... Görüyorsunuz yani bu bir palyaço faaliyeti ve muhtemelen oradaki yerel kadının, yerel çocuğun daha öncesinde görmediği bir şey bu. Niye yapıyoruz bunu, bu bir rehabilitasyon mu diye sormak istiyorum. Bizim için psikososyalde örf, gelenek, anane, din, ritüeller çok önemlidir, dolayısıyla kültüre uygun olmayan hiçbir şey yapılmaz. Dolayısıyla, bizim temel hedefimiz insanlara 6 Şubatın sonra yeni bir palyaço kültürü kazandırmak değil, 5 Şubatta yaşadığı, topraktan, kabaktan yaptığı o oyma arabayla oynamasını tekrar sağlayabilmek fakat biz bunu yapacak bir personele sahip olmayabiliriz. İşte, eleştirim bu -yani kendime de bir eleştiri sunacağım müsaadenizle- çünkü bunu klinik psikologlar yapamaz, çünkü bunu psikologlar yapamaz. Bunun için bizim gerçekten afet alanında uzmanlaşmış insanlara ihtiyacımız var, gerçekten, gerçek manada afeti bilen, bu dinamikleri bilen insanlara ihtiyacımız var. O yüzden bu alandaki bilgiyi donatmak son derece önemli.

Yine çocukların istismara açık olabildiği durumlarda işte, şeyi görüyorsunuz, müzik etkinliklerini, tiyatro etkinliklerini, zaten bazılarında çok ciddi yani problemliler de var, palyaçolar görüyorsunuz, mesela şunu da görüyorsunuz: Dağıtım faaliyetlerini görüyoruz çok sık. Bir psikososyalci olarak epeyce karşı çıktığımız bir şey bu çünkü zaten travmatize olmuş bir çocuk grubuna -bizim ülkemizde vardır ya “Tekrar bir kırmızı ayakkabı travması yaşatmayalım.” deriz biz ona- tekrar bir şeyin ötekine verilip bana verilmediği bir kalıcı travmatik bellek yaratmayalım çocuklara diye. Bununla ilgili çok dramatik bir söylemdir bu. Bir çadır kentte bir dağıtım yapılıyor, bisiklet dağıtımı ve ebeveyni ölen çocuklara yapılıyor sadece fakat dağıtım yapanlara bir mektup gönderiyor 8 yaşındaki çocuk “Keşke benim de babam ölseydi.” diye. İşte, çocuklara bu travmayı tekrar tekrar bizim yaratmamamız için çocuk koruma kavramı sadece birkaç kurum üzerinden gidecek değil, bütün kurumların eş şekilde meseleye bakabiliyor olması önemli.

Bu resmi özellikle koydum, ben genelde çocuk resimlerini koymam ama bunu koydum çünkü burada -Kahramanmaraş’ta çektim bunu, depremin işte 10’uncu, 15’inci günü falan galiba- bir ses duydum yönetim ofisindeyken, arkadan bir ses geldi, bir döndüm arkamı önde mehteran takımından biri, üç sıra sonra bir palyaço, beş sıra sonra Pamuk Prenses kıyafetli biri ve hep birlikte Kırmızı Balık Gölde şarkısını söylüyorlar. Bizim için psikososyal destek aslında oyalama faaliyetleri değildir veya yeni ve yaratıcı ya da her “Ben uzmanım.” diyenin böylesi açık, böylesi zarar görebilir gruplarla temas edebileceği yerler değildir. Çok nazik, çok hassas ve evet, çok... Hatta bazen ben şey diyorum, her kurumun inisiyatifine bırakılmaması gereken konulardan biri olduğunu düşünüyorum çocuk meselesinin. Hakikaten kuralları, kaideleri, kimin yapabileceği, yapamayacağı... Psikolog dahi olsa her psikolog böyle bir alanda çalışmamalı çünkü yani sarıldığında bir çocuğa bunu bir istismara hazırladığını bilmeyen bir psikoloğun orada çalışmaması gerekir. O yüzden bir miktar böylesi bir yerden söz edebiliriz.

Birkaç tane örnek verip aslında toparlayacağım. Genel itibarıyla pek sevmem afet risk yönetiminde Japon örneğini vermeyi çünkü Japonya bizim için doğru bir mukayese olmayabilir. Mesela Şili, Filipinler daha bizim gibi yani hem kültürel olarak hem dinamikler açısından bir miktar daha benzeşik ülkeler ama Japonya'nın özellikle 2'nci, çocukların mahremiyetinin korunmasının kanuna bağlanılan iyi uygulama örneğinde çocukların mesela kati suretle fotoğrafını çekemezsiniz; varsayalım çektiniz, yayınlamazsınız; varsayalım yayınladınız, cezayı alırsınız. Yayınlamazsınız, kanuna bağlıdır bu. Hatta Japonya'dan bugün bir telefon alsanız ben sizi gizli çekmem çünkü "kışt" diye bir ses çıkar. O kadar mahremiyete bu anlamıyla önem verirler. O yüzden, medya organları veya arama kurtarma ekipleri öyle hani... Şey şerhi vardır yalnız, delil niteliğindeki fotoğrafları çekebilirler çünkü bazen işte, ne bileyim, medikal kurtarmacı arkadaşımız giriyor ve o çocuğun kimliklendirilmesi de çok önemli bir şey hani takibi açısından vesaire, onlar hariç söylüyorum.

Yeni Zelanda'da da özellikle ön plana çıkan yaklaşım aile birleştirme çalışmaları çabaları ve burada da Yeni Zelanda'nın zaten literatüre soktuğu şey. Aile birleştirme, yaşayan insanların, ayrı düşen insanların birleştirilmesi değildir. Ölmüş veya akıbeti bilinmiyor, Türkçe'de daha çok "kayıp" deniliyor ama kayıp denilince biraz da hani ölmüş gibi algılanıyor, aslında akıbetini bilmiyoruz yani öldü mü, kaldı mı, bir şey mi oldu, başına bir şey mi geldi, bunu bilmediğimiz zaman akıbeti bilinmeyen demeyi ben de şahsen tercih ediyorum. Yeni Zelanda'nın da burada böyle bir yaklaşımı var, özellikle afetler söz konusu olduğunda.

Filipinler bence iyi bir örnek yani çocuk koruma ve afetlerdeki çocuk koruma yaklaşımlarında. Evet, biraz takiplerinde problem var anladığım kadarıyla ama özellikle yasalar açısından çocuk koruma yasaları çok kuvvetli diyebiliriz.

Sonuç olarak, afet yönetiminde biz çok kullanırız; hangi alanda çalışıyor olursanız olun "live no one behind" deriz, arkada kimse kalmayana kadar yani arkada hiçbir çocuk kalmayana kadar protez, arkada hiçbir çocuk kalmayana kadar oyun alanı, arkada hiçbir çocuk kalmayana kadar aile birleştirme veya bunu tabii ki genelleye de biliriz. Çocukların sağlık durumunun özellikle hani tarama, takip açısından önceliklendirilmesi bizim önemli gördüğümüz şeylerden birisi. Bazı kurumların işte, özellikle sivil toplum alanında yerel, ulusal veya uluslararası her ne kadar deneyimi olsa bile bir çerçeveye sınırlandırılması yani sınırdan kastım çerçevenin belirlenmesi, nerede çalışacaklar ve nasıl çalışacaklar ve nelerin muhakkak önemli olması gerekiyorla ilgili yani her kurumun... İşte, şey oluyor mesela bir meslek derneği "Gönüllülerle çalışacağım." diyor ama o gönüllü hiç eğitim almamış ki ve sadece yedi gün gidiyor, düşünebiliyor musunuz? Çadır kentte yaşıyorsunuz, çocuğunuzu yedi günlük olduğunu bildiğiniz bir psikoloğa göndereceksiniz veya bir ruh sağlığı çalışanına, sonra "Haftaya görüşelim." diyecek, o dönecek, sonra yenisi gelecek; gider misiniz? Zaten insanlar gitmiyorlar çoğunlukla. O yüzden burada esas olan bu sürdürülebilirliği sağlayabilmek bence. Benim önerim de bu noktada kesinlikle bu konuda uzmanlaşmış, işi bu olan, hani kerhen ve gönüllü şekilde, hani "Yedi gün gönüllü destek olayım, sonra olmayayım." gibi bir yerden değil, naçizane yirmi yıldan söz ediyorum yani bu işi yapan insanlarla -var, artık var, özellikle göçten sonra çok var- kişilerle yola çıkmak gerektiğini düşünüyorum.

Muhakkak her sektör çocuk korumayla ilgili azami şekilde kendi üzerine düşenleri yapmak durumunda, hakikaten mimarından bölgede çalışan imamına kadar, orada çalışan öğretmenine kadar, orada çalışan psikoloğuna kadar hepimiz yapmak durumundayız ama bilmek durumundayız. Şimdi, arama kurtarmacıya da şunu söyleyemiyoruz: "Niye bunu yapıyorsunuz?" diyemiyoruz, bilmiyor çünkü, o eğitime ulaşmamış, belki ulaşsa veya onun çerçevesini biz çizebilsek bunlar da toparlanmış olacak diyorum ve teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, süreyi de fena yapmadık.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Fena değil, evet.

Tabii, çok önemli, çok hassas bir konu ancak bu kadar zamanda bu kadar anlatılabilirdi.

Teşekkür ederiz, deneyimlerinizi, bilgilerinizi, birikimlerinizi, yirmi yıllık çabanızı bizlerle paylaştığınız için.

HALİÇ ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞRETİM ÜYESİ YEŞİM ÜNAL KILIÇ – Ben teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok teşekkür ederiz. Bir saat daha konuşsanız herhâlde anlatacak çok daha fazla şeyleriniz vardır, bu Komisyonumuzun da inşallah güzel şeylere vesile olacağına inanıyorum. İnşallah bu deprem bölgesindeki çalışmalarımızı da tamamladıktan sonra bu rapora destek sağlayacak bir çalışma daha -buradan ifade edeyim yeri gelmişken- yurt dışındaki uygulamaları da incelemekle ilgili bir rapor çalışmamız olacak.

Son eklediğiniz kısımlar, Filipinler özelinde; mesela bizim de aklımıza ilk önce Japonya gelmişti, sonrasında Amerika gelmişti ama bu kültürel mesele, yaşam biçimleri gerçekten çok önemli, o bahsettiğiniz oyunlardaki hassasiyetin bile çok çok önemli olduğunu düşünüyoruz ikinci, üçüncü travmaları tekrar çocuklara yaşatmamak adına. Bu sizin işaret ettiğiniz alanları da araştırarak, önümüzdeki yasama yılında ekim ayında da bu yurt dışı temaslarımızı tamamlayarak çocuklarımız için afet ve kriz ortamlarındaki çocuklarımıza, afet yaşayan çocuklarımıza çok daha uygun bir ortam hazırlayacağız inşallah Komisyon olarak.

HALİÇ ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞRETİM ÜYESİ YEŞİM ÜNAL KILIÇ – Tek bir kelime katkımız olsa ben çok mutlu olacağım, sadece bunu da eklemek isterim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Muhakkak oldu, tek kelime değil, daha fazlasıyla.

Kızılay Başkanlığımıza ve Genel Müdürümüze de çok teşekkür ederiz.

Şimdi soru-cevap kısmına geçelim isterseniz. Konuşmak isteyenler mikrofonlarına basarlarsa, yine zaman dikkatini de hatırlatarak basarsanız ben size söz vereyim.

Evet, soruları muhakkak kısa turalım, ondan sonra, karşılıklı hani konuşmaya geçmeden yaparsak Genel Kurula da hızlıca gideriz diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Buyurun.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle Yeşim Hocaya ekstra teşekkürlerimizi iletmek istiyoruz, gerçekten az önce bizim de soracağımız birçok soruyu, aslında öneriler anlamında da sunacağımız şeyi kısmen özetledi Yeşim Hoca. Emeklerinize sağlık, umarım sunmuş olduğunuz bu öneriler de işin yürütmesinde olan kurumlar tarafından dikkate alınarak sürdürülebilir bir hâle getirilir diye ifade etmek istiyorum.

Aslında bazı söyleyeceğimiz kısımlar vardı Hocam, siz onu hem öneriler kısmına da getirerek söylediniz, o yüzden onları açmamıza gerek kalmadı. Bizim aslında ısrarlı bir şekilde ortaya koyduğumuz bir durum var, biz daha önce bununla ilgili önerge de verdik; aslında belki Genel Müdürümüz de buradayken cevaplamak ister. 6 Şubat 2023 Maraş depreminin üzerinden bir yıla yakın bir süre geçti fakat kamuoyunda da basında da -ki bununla ilgili defalarca önerge de verdik fakat cevap da alamadık- kayıp olan çocuklardan bahsediliyor ve ciddi bir sayıdan da bahsediliyor bununla ilgili fakat bununla ilgili en son Sayın Bakanımız Mahinur Göktaş bir açıklama yapmıştı 11 Ocak 2024'te ve şöyle bir ifade kullanmıştı: "1.912 çocuğumuzun 1 tanesi bile kayıp değil, tüm çocuklarımız bulunmuş, kimliklerinin tespiti yapılmış." diye kesin, net bir sonuçtan bahsetti, böylesi bir açıklaması oldu. Ve bu açıklamasının hemen arkasından aslında şöyle bir haberleri taradık. Hani, böyle bir açıklama var, biz önerge veriyoruz, önergeye cevap da gelmiyor fakat 2,5 yaşındaki Alya Kılınç, Maraş'ta Ebrar Apartmanı'ndaki tüm ailesini -anne, baba ve 5 yaşındaki ablasını- kaybetmiş, kendisi ise akrabaları tarafından bulunamamış;

depremten tam bir yıl sonra, 23 Şubat 2024'te küçük Alya'nın Elâzığ'da defnedildiği ortaya çıkıyor ve DNA raporlarıyla birlikte bu şekilde Alya'nın cenazesine ulaşılabilir. Yine, bununla da kalmıyor, devam ediyor. Depremzedelerin 25 Eylülde kurdukları bir Deprem Mağdurları ve Kayıp Yakınlarıyla Dayanışma Derneği var ve bu dernek şöyle bir açıklama yapıyor, diyor ki: "5 Şubat 2024 tarihi itibarıyla kayıp çocukların 38 olduğunu biliyoruz ve böyle başvurular alıyoruz." Ve 3,5 ile 16 yaş arası çocuklardan bahsediyorlar. Şimdi, bu çocuklarla ilgili kayıp olduklarına dair belge de var, ailelerin başvuruları da var fakat ne yazık ki Sayın Bakanın bununla ilgili yaptığı açıklama tam aksine; örneği de var, bir örnek daha vereceğim.

Yine, 6 Şubat depreminde Adıyaman'da bulunan; 3,5 yaşında olan Furkan Alp Aslan'ın babası Uğur Aslan defalarca çocuğuna bu anlamda ulaşamadığını, CİMER'e başvuru yaptığını, yine, aslında, Adıyaman vekili üzerinden önergeler sunduğunu fakat hiçbir şekilde bir muhatap bulamadıklarını ve çocuklarına ulaşamadıklarını ifade ettiler.

Yine, bir başvuru daha var bununla ilgili yani feryat eden aileler. Yine Adıyaman'da yaşayan Funda Öznacar, 12 yaşındaki yeğeni Hiranur Tümsavaş'a ulaşamadıklarını ve ellerinde bununla ilgili hiçbir bilgi belge olmadığını ve çocuklarının nereye götürüldüğüne dair bir bilgilerinin olmadığını; sağ mı ölü mü, bunu da bilmediklerini ifade ediyorlar.

Ve son olarak Önce Kadınlar ve Çocuklar Derneği kendilerine çok sayıda video ve ses kayıtlarının, kaçırma vakalarının bildirildiğini, organ mafyalarının, tarikatların ya da istismara açık şekilde, devlet korumasından yoksun olarak tutulduğuna dair bilgilerden bahsediyorlar ve ellerinde olduğunu yani bu tarz başvurular aldıklarından bahsediyorlar ve bu konuyla ilgili suç duyurusunda bulunduklarını fakat maalesef ki bulunmuş oldukları suç duyurularında da takipsizlik kararları verildiğine dair kamuoyunda da gelen basından da taradığımız birçok bilgi var.

Şimdi, bu durumla ilgili... Şimdi, depremten etkilenen çocuklarla ilgili kısmı zaten hocamız, aslında olması gereken, o "hassas grup" dediğimiz, travmatik olan çocuklarla ilgili nasıl yapılması gerektiğine dair uzun uzun anlattı, o yüzden o soruların hiçbirine girmedim ama şimdi bu önemli bir gündem olarak önümüzde duruyor. Bununla ilgili haberlerin hiçbirisi şifahi değil çünkü bizzat başvuruyu yapan aileler. Yine yakınlarını kaybedenler derneklerden... Yani dernek kurmuşlar ve aileler buraya başvuru yapmış ve bizim bir an önce bu ailelere bir cevap almamız lazım. Yani bu çocukların akıbeti ne? Bu çocuklar nerelere gitti? Bu çocuklar başka ailelere mi verildi? Bu çocuklar tarikatlara mı yerleştirildi? Bu çocuklar kaçırıldı mı? Bu çocuklar başka bir yerde mi yoksa gerçekten de devlet korumasında mı? Şimdi, bu soruların cevaplarını biz almak istiyoruz ve aslında partimizin Çocuk Hakları Komisyonu bunun üzerinde çalışmalar yapıyor ama Bakanlığa sorduğumuzda da bunun cevabını alamıyoruz. O yüzden hazır, sizi de burada bulmuşken bunu sormak istedim.

Teşekkür ederim.

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI YUSUF RAMAZAN SAYGILI – Bana bakarak konuştunuz ama muhatap Kızılay değil herhâlde?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Hayır hayır, Genel Müdürlük açısından söyledim. Ben kayıtlara geçsin diye bunu söyledim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Cevap verilmeden önce bir uyarı yapmak istiyorum: Şimdi, çocukların üstün yararı... Hazır burada psikoloğumuz da varken başta bir görsel çekim yaptılar, sonrasında yazılı basınımız burada yani konuşmalarımızı çekim yapmayalım. Yani demin bir arkadaşınız -danışmanınız herhâlde- çekim yaptı. Çekim yapmadan sorularımızı soralım, ondan sonra da yazılı cevapları zaten kayıtlara giriyor; bu konuda bir hassasiyet bekliyorum sizden.

Burada bu sorunun cevabını verebilecek Aile Bakanlığımızdan Genel Müdürümüz var. Kısa bir cevap versin, sonrasındaki süreci de diğer söz almak isteyenlere de verelim.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR – Öncelikle tüm hazıruna saygılarımı sunuyorum.

Allah bir daha bize böyle bir felaket yaşatmasın. Ölenlere Allah’tan rahmet, tedavisi devam edenlere de şifalar diliyorum.

Tabii ki deprem, 11 ilimizi etkileyen ve belki de afet senaryosunda en korkunç olanıyla karşılaştığımız bir süreçti. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bu kayıp çocuk olayında aslında başından beri sürecin içerisinde. Dönemin Bakanı dâhil olmak üzere, Mahinur Bakanımızın da açıkladığı üzere biz çağrı hatları oluşturduk, dedik ki: “Çocuklarına ulaşamayanlarla veya çocukla ilgili bir bildirim yapıldığında bu hatlarla paylaşılsın.” Sayın Bakanımızın kastettiği orada 1.912; bize gelen 1.912 çağrı, 1.088 de tekil ihbar söz konusu oldu. Biz bu 1.912 vakayla ilgili tek tek tüm araştırmaları TÜBİTAK’ın görsel derin görü sistemini de kullanarak, Adalet Bakanlığımızla iş birliği içerisinde gidip morglardaki çocuklarımızın görsellerine kadar tarayarak, Sağlık Bakanlığımızdan sağlık sistemi içerisinde tamamen kişiye özel verilerin korunması hususiyetine de dikkat ederek hastanelere deprem nedeniyle gelen tüm çocuklar dâhil olmak üzere buralarda görsel karşılaştırmaları dâhil, evrak, DNA ve benzeri her türlü karşılaştırmalar dâhil sonucunda bize gerek tekil ihbar olarak gerek de bize iletilen 1.912 vaka olmak üzere biz buradaki tüm çocuklarla ilgili tüm taramalarımızı yapmış ve gerekli aile birleştirmelerini, gerekiyorsa, ailesi bulunamıyorsa koruma altına alma süreçlerini ve vefatsa vefat tespitlerini yapmış durumdayız; Sayın Bakanımızın kamuoyuna anlattığı husus budur.

Şu andan itibaren zaten hani, şu an itibarıyla böyle bir kayıp çağrısının Emniyet ve İçişleri Bakanlığımız tarafından yapılan araştırmalar süreci devam ediyor ama bize iletilen, bizim çağrı merkezlerimize iletilen tüm vakalarla ilgili biz tespitlerimizi yapmış vaziyeteyiz. Vefatsa vefat olduğunu tespit etmişiz, nerede defnedildiğini tespit etmişiz, ailesini bulduysak ailesinin birleştirmelerini yapmışız yani teknik olarak şu an için bizde kayıp çocuk gözüküyor. Özel olarak eğer Emniyette bir bilgi var ise onu bilmiyorum ama bize iletilmiş, şu an bize iletilen tüm... Bize 2.500’e yakın ihbar geldi, biz bunları tek tek karşılaştırdık, tek tek tekile indirdik, 1.088’e düştü ve bunun Sağlık Bakanlığının, Adalet Bakanlığının, hatta Nüfus ve Vatandaşlık İşleri verilerine de bakarak tek tek karşılaştırmalarını yaptık Sayın Başkanım. Şu an için de bize herhangi bir şekilde de böyle bir kayıp ihbarı -yeni kayıp ihbarı- gelmemekte. Kastedilen orada o yani bize şu an kayıp olduğu bildirilen çocuk yok.

HASAN BASRİ SÖNMEZ (Isparta) – Yani 1.880...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR –1.088 tekil ihbar.

HASAN BASRİ SÖNMEZ (Isparta) – 1.880 çocuk aile veya aile yakınlarına teslim edildi.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR – 1.912 çocuk...

HASAN BASRİ SÖNMEZ (Isparta) – 1.912, evet.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR – 1.088’i ihbar.

Yani şöyle düşünün Sayın Vekilim...

HASAN BASRİ SÖNMEZ (Isparta) – Peki, Sayın Müdürüm, orada 1.866 çocuk aile ve aile yakınlarına da teslim edildi, bunun da bilgisini verirsiniz... Yani 1.912 ihbardan 1.866 çocuğumuz aile ve aile yakınlarına teslim edilmiştir; doğru mudur?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR – Hayır, aile yakınlarına teslim edilen...

HASAN BASRİ SÖNMEZ (Isparta) – Aile veya aile yakınlarına diyorum.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR – Bakın, 1.088 ihbardan aile yakınlarına teslim edilen 301; DNA testiyle birlikte bu rakam 487'ye ulaşıyor. Bize ihbar edilen çocuklarımızdan -yani burada bu kadar ayrıntılı veri vermem ne kadar doğru bilmiyorum ama- 567'si zaten vefat olduğunu tespit ettiğimiz çocuklar, bire bir vefatı teyit edilmiş çocuklar.

Yine, 1.912 diğer çocukla ilgili de 1.874'ünü biz ailesiyle buluşturduk.

HASAN BASRİ SÖNMEZ (Isparta) – Evet, onu ifade ediyorum, onu söylüyorum; 1.874.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR – Yani bizim şu an kayıtlarımızda, bize intikal eden, bizde kayıp olduğu ya da bize “Çocuğumu arıyorum.” denildiği tüm vakalarla biz bu eşleştirmeleri bire bir sağlattık. O zaman tabii ki kamuoyunun hassasiyeti çok fazlaydı, bir çocukla ilgili görsel yüzlerce kez geldi bize.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Bilgi kirliliği çok fazlaydı.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR – Çok fazlaydı.

Biz bu görsellerin hepsini eşleştirdik, bilgi, belge ve doküman varsa onları karşılaştırarak bu analizleri tek tek yaptık. Şu an için bizde kayıp ihbarı yapılmış çocuk bulunmamaktadır.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

Sayın Vekilimize söz veriyorum.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Ben Yeşim Hocama bir soru soracağım ama onu sormadan önce başta siz konuşmayı açarken bir şey ifade ettiniz Filistin'le alakalı, ben de onunla ilgili bir şey söylemek istiyorum. Bir not hazırlamıştım, esas Genel Kurulda bir dakikalık programa girecektim, onu kaçırdığım için kayıtlara geçsin diye burada ifade edeyim.

(Hatip tarafından Hac suresinin 40'ıncı ayetikerimesinin bir kısmının okunması)

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – “Haksız yere yurtlarından çıkarılan o insanlar var ya...”

Ayetin meali şu: “Onlar haksız yere sırf ‘Rabb’imiz Allah’tır.’ demelerinden dolayı yurtlarından çıkarılmış kimselerdir.”

Onlar Filistinlilerdir, hak ve hakikatin, nübüvvet ve risaletin membası, merkezi olan mukaddes toprakların sahibi, asil ve direnişçi kahraman insanlardır.

Evet, bugün Filistinlilerin zalim ve gasıp İsraililer tarafından yurtlarından zorla çıkarılmalarının 76'ncı yıl dönümü olan Nekbe günüdür. Nekbe, insanlık tarihinde büyük harflerle yazılmış dehşetin ve vahşetin adıdır. Bu mazlum ve mağdur Filistin halkı er veya geç çıkarıldıkları o mukaddes topraklara başları dik, izzetli ve onurlu bir şekilde geri dönecek ve devletlerine kavuşacaklardır. Bu nedenle ben Filistin davasını ve kahraman Hamas direnişini tebrik ve takdir ediyorum.

Şimdi, değerli hocam gezdikleri yerlerde çok ciddi çalışmalar, takdire şayan çalışmalar yapmış, ben teşekkür ediyorum. Deprem çocuklarıyla ilgili yaptıkları terapilerde mesela çok şeyler yaptıklarını ifade ettiler. Hocam, depremi yaşamış bir çocuk... Gidiyorsunuz, çadırda, evde veya konteynerde adam ölüm korkusundan titriyor, korkuyor, ailesi de var. Yani depremden sonra yapılabilecek en önemli şeylerden biri ailesiyle buluşması, arkadaş ortamı, ondan sonra, sağlık ve tedavi meselelerinden, barınma meselesinden sonra bir korku var depremi yaşamış insanlarda. Bilimsel yöntemlerin yanında korkuyu ortadan kaldıracak veya azaltacak olan, ölüm sonrası hayatla ilgili... Neticede o bölge halkı ve Türkiye halkının büyük bir kısmı Müslüman'dır veya başka semavi dinlere mensuptur, ya Yahudi'dir ya Hristiyan'dır, fark etmez; bütün semavi dinler ölüm sonrası hayata inanır ve çocuklarını ona göre küçükkken yetiştirirler -5 ile 9 yaş arası- bu dinlerde böyledir; ahiret bilgisi, ölüm sonrası hayat...

“Burada başımıza ne geldiyse önemli değil. Neticede ölüm, kabir bir zindan değil, bir yokluk değil, bir idam değil, bir taraftan diğer bir tarafa geçiş köprüsüdür.” diye böyle dinî şeylerle de terapi yapıyor musunuz çocuklarla?

HALİÇ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM DR. ÜYESİ YEŞİM ÜNAL KILIÇ - Sayın Vekilim, doğrudan bu, galiba biraz daha “manevi danışmanlık” denilen tarafı fakat bunun bir terapi yöntemi olmasından ziyade şunu kabul ederek galiba gitmek lazım: Orada böyle bir inanış varsa biz buna afet psikolojisinde “fatalizm” deriz yani bu, inanç sistemi ne olursa olsun kişinin travmatik yaşantılarda... Hani bu, semavi din olabilir, olmayabilir ama hani, inanış biçimi ne olursa olsun, o başka bir literatür çünkü. Orada kişiyi besleyen -sadece çocuk olması değil, oradaki yetişkinleri de dâhil ederek söylüyorum- bu tür fatalistik düşüncelerle veya inanışlarla aslında bunun bir baş etme yöntemi olabileceğine dair bilgiler var ama örneğin, bunu bir korkuyu yenmek veya işte, bir semptomu ortadan kaldırmak gibi bir yaklaşım içinde değil, daha kültürel yapılan o çalışmalar içerisinde değerlendirilebilir olduğunu düşünüyorum ama doğrudan terapi yöntemi olarak ben kullanıldığını görmedim. Yani bizim topraklarımızda -benim gördüğüm kadarıyla- ben görmedim ama zaten sadece saygı gösterip insanların bu rutinlerine devam edebilmesini sağlamanın kendisinin bile destekleyici olduğunu düşünen bir yerdeyim açıkçası.

ELİF ESEN (İstanbul) – Sayın Başkan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Başkanım, kıymetli heyet ve çok değerli misafirlerimiz; hoş geldiniz öncelikle.

Şimdi, benim önce ilk sunumla ilgili sorularım olacak kıymetli Kızılay temsilcilerimize, Başkanlarımıza.

Evet, büyük bir afetle karşılaştık yani bu kadar büyük, kocaman bir bölgeyi kaplayan -11 il- ve çok fazla sayıda insan kaybına ve geride de sorunlu vatandaşlara yani sorunlar yaşayan vatandaşların oluşmasına sebep olan çok büyük bir afeti yaşadık. Elbette, tümüyle koruyucu, önleyici olabilmek mümkün değildi belki ama hani çok hazırlıksız yakalandığımızı da gördük bir yandan. Bu hazırlıksız yakalandığımız ve sorunlarla karşılaştığımız süreçler bize aslında bir yandan da bir ders çıkarma fırsatı da oluşturdu. İşte, koruyucu, önleyici taraf bu anlamda çok çok önemli. Kızılay tarafında bu çıkardığımız dersler neler oldu? “Şunları daha iyi yapabildik, bir sonraki risk potansiyeli olan depremler için de Kızılayın şu tür iyileştirme faaliyetleri, stratejik hedefleri vardır.” gibi değişim şeklinde neler öngörüyorsunuz? Ben bunları duymak istiyorum.

Yani çok güzel bir sunum hazırlamışsınız, çok teşekkür ediyorum fakat bu sunumda benim için soru işaretleri oluşturan şunlar, sunumda şunlar var: “Şu kadar kişiye yardım ulaştırıldı, şu kadar kişiye yardımlar, bu nitelikte dağıtımlar yapıldı, eğitim faaliyetleri yapıldı.” Ama benim için bu süreçlerin, ulaşılan kişilerin eğitim ya da destek faaliyetlerinin yüzde kaçına ulaşabildiği önemli, bir yüzdelik veri göremiyorum. Yani şunu sormak istiyorum: Verilen sayılar ya da ulaşılan bölgeler ne tür kriterlere göre ayrıştırıldı? Sizin için risk haritasını belirleyen kriterler nelerdi? Yani “Şu desteği şu bölgeye verdik çünkü şu sebeple; şu eğitimi, şu bölgedeki anne ve çocuklara verdik, şu sebeple.” gibi ayrıştırdığınız bir süreç haritanız var mıydı yoksa rastgele mi yapıldı bunlar? Bunu merak ediyorum. Aslında çok sorularım var ama belki sizlere soru önergeleriyle veririz ve o soruları daha sonra, daha kurumsal bir şekilde alabiliriz diye düşünüyorum.

Sunumunuz çok kıymetliydi ve duygusal yaklaşımınız da. Ben de siyaset öncesi sivil toplumdan gelen bir aktivistim aslında, bir gönüllüyüm çocuk alanında. Dezavantajlı çocuklar ve onların nitelikli bir şekilde hayata dâhiliyetleri için uzun yıllar çalıştık. Çok önemsedğim bir alan koruyucu, önleyici

erken müdahale çünkü çok şeyi değiştirebiliyor. Bu anlamda, belki ben Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kıyımetli Müdürlüme bu soruları yöneltebilirim, elbette soruların tarafı siz değilsiniz. Siz, bizim de gözlemlediğimiz ve deneyimlediğimiz birtakım verilere ışık tuttunuz aslında.

Şimdi, nitelikli psikolojik tedavi uzmanlarına ihtiyacımız olduğu anlaşıyor. Bu uzmanların -Kızılay tarafını da bağlayan bir soru tabii- yeterli sayıda olmadığını görüyoruz. Bir deprem anında eğitici eğitimcisi olan yani aslında hani, belli birtakım eğitim alan psikologları hızlı bir şekilde bir eğitimle, o alana hızlı bir şekilde müdahale edebilecek bir sistem, yöntem var mıdır? Bizim böyle bir çalışmamız var mı? Özellikle çocuk koruma sisteminde bu çok çok önemli. “Eğitici eğitimcisi” deriz ya yani ya da hani bunu psikolog eğitimcilerin eğitimi gibi...

Sürdürülebilirlik çok önemli yani bizim bu sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda deprem bölgesindeki çocuklara yönelik ne tür tedbirlerimiz var sürdürülebilirliği sağlayacak? Hani, şu yaş aralığında, şu çocuk koruyucu, önleyici tedbirlerle destekleniyor... Doğrudan sorayım, belki muğlak oluyor. Siz sadece “çocuk işçiliği” demişsiniz ama çocuk anne sayısı da çok çok fazla ve çocukların âdeta bir kurbanlık gibi el sıkışılarak insanlara satıldığını alandaki arkadaşlarımız ne yazık ki gözlemliyorlar. Hani bu bir masal ya da bir dedikodu değil, bugün TÜİK verilerini açıkladı, bölgedeki çocuk anne sayısı özellikle 15-17 yaş aralığında çok yüksek ve bu bir kısmı belki de duyduklarımızın çünkü çocuk hamile kadınların -kadın bile diyemiyorum- çocuk hamilelerin doğum yapması için ablasının ya da annesinin kimliğinin verildiği ve bu şekilde doğumların olduğu bilgisi de ne yazık ki geliyor. Bununla ilgili bizim Çocuk Müdürlüğümüzün ne tür tedbirleri var? Sağlık Bakanlığıyla mutlaka istişareyle, iş birliğiyle ilerlenmesi gerekiyor diye düşünüyorum. Böyle bir iş birliği var mıdır çocukları koruyucu, çocuk anne olmaları noktasında koruyucu, önleyici tedbirlerimiz ya da çocuk işçi olmaları?

Artık son sorum. Son sorum da intiharlar yani bunlar çok acı verici, Kızılayın, AFAD’ın ya da Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın bu intiharları önlemek için ne tür tedbirleri vardır almış olduğu? Bu belki hani öngörülebilir bir sonuçtu, hadi öngörülemediğini farz edelim ama bu intihar sayıları artıyor. Bununla ilgili ne tür tedbirleriniz var? Bunu da öğrenmek istiyorum.

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ AFET YÖNETİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ KURTULUŞ AÇIKSARI – Teşekkür ediyorum sorunuz için.

Bana olan sorunuzun son kısmından başlayayım; Kızılaydan, Kızılayın stratejik hedeflerinden. Biz aslında Kızılayda bulunduğumuz süreçte ve öğrendiğim süre içerisinde ve çalışacağım süre içerisinde nereden geldiğimizi biliyoruz, biz Hilal-i Ahmerden geliyoruz ve bu önceliklerimizi de çok iyi biliyoruz. Zamanında Kızılayın neden kurulduğunu, ne hizmetler verdiğini, hangi alanlarda çalıştığını da çok iyi biliyoruz çünkü biz bunu sahada da uluslararası operasyonlara giderek -birçok yere kendim de... Yeşim Hanım da biliyor, zaten biz UMKE’de birlikte çalıştık- bunları gözlemleyerek yaptık. Bu bizim için çok değerli, biz Hilal-i Ahmerdeki -o dönemdeki Kızılayımızın- bütün faaliyet alanlarında mümkün olduğunca kendimizi geliştirmek istiyoruz.

Buradaki ikinci önemli şey, herkesi buna katmak istiyoruz yani burada herkes bizim gönüllülerimiz. Gönüllülerimizi çok destekliyoruz ve gönüllülük hizmetlerine çok önem veriyoruz hatta nitelikli gönüllülükle özel... Biraz önce söylediniz, mesela sahada psikoloğa, klinik psikoloğa, sahada çalışacak spesifik afeti bilen insanlara ihtiyacımız var. İşte, bu gönüllülerimizi de artırmak istiyoruz, bunun için de yapılanma yapıyoruz. Aynı zamanda kendi içimizde de profesyonelleşmeye çalışıyoruz çünkü profesyonelleştiklerimiz zaman eğitimlerimizi... Biraz önce belirttiğiniz gibi, ben zaten eğitimden geliyorum, zaten Türk Kızılayımız da bununla birlikte bizlerle beraber saha eğitimleri, uygulamalı eğitimler veriyor sadece teorikte kalmayan, bunların hedefiyle yaşıyoruz ve bunları getiriyoruz. Burada çok önemli bir şey var, şu son depremde yaşadığımız saha tecrübesi ve insanlarımızın öğrendikleri, deneyimledikleri. Bunları kaybetmememiz lazım, bu insanları içimize katıp bunlarla birlikte ilerlememiz

lazım çünkü bu insanlar gerçekten ne yapılması gerektiğini sahada en iyi şekilde gören insanlar. Biz de sahada çalıştığımız için bunu çok iyi görüyoruz çünkü hiçbir şey... Biraz önce söyledik işte “disaster medicine” diyoruz, “afet yönetimi” diyoruz vesaire, her ülkenin, her kültürün, her coğrafyanın kendine özgü çözümleri vardır, her afetin kendine özgü çözümleri vardır, afetin büyüklüğüne göre yapılacak işler vardır. Ondan dolayı bizim kendi çözümlerimizi üretmemiz lazım. Burada kendi profesyonellerimizi yetiştirip bu insanlara da destek vermemiz lazım. Biz de elimizden geldiğince bunu yapıyoruz.

Saha ihtiyaçlarını neye göre belirliyoruz dersek, afetin ilk günlerinden itibaren çalışan birisi olarak aslında bizim bütün ihtiyaçlarımızda ana belirleyicimiz AFAD. AFAD’ın çatısı altında, onun belirlediği bölgelerle ve onların ihtiyaç duyduğu alanlarda çalışıyoruz ve buna destek veriyoruz. Bu afette öğrendiğimiz bir şey daha var, devlet kurumlarının ve sivil toplum örgütlerinin iş birliği ve koordineli çalışması. Bu da bizim için çok değerli çünkü valilerimizle çalışmak, kaymakamlarımızla çalışmak, bu bizim öğrendiğimiz en değerli şeylerden bir tanesi çünkü sahada aktive olacak, kanun yapacak veya bir şeyleri değiştirecek insanlar bunlar. Afet Koordinasyonunun da ne kadar önemli olduğunu, bunun ne kadar değerli bir şekilde bunu bilen insanlar tarafından yönetilmesi gerektiğini de burada öğrendik. Biz de bu stratejilere göre bakıyoruz.

Daha özele indiğimiz zaman, özellikle çocuk koruma programlarında biz uluslararası çalışıyoruz yani biz IFRS’nin de desteğiyle çalışıyoruz ve bizim yaptığımız bu program uluslararası tarafından da takip ediliyor, IFRS tarafından. Hatta birazdan çıkacağım, IFRS Türkiye Direktörüyle görüşmeye gideceğim. Biz de raporlarımızı onlara veriyoruz, biz uluslararası envanterlere, uluslararası değerlendirme skalalarına uyuyoruz. İsterseniz bunun ayrıntılarını sonradan sizlerle paylaşırım; Yeşim Hanım da biliyordur zaten bunun ayrıntılarını. Bunlara göre belirliyoruz destekleyeceğimiz grupları, buna göre de yine kurumlar arası iş birliğiyle bunun içerisinde devam ediyoruz. Hatta sahada çalışan ekiplerimize süpervizör eğitimi de verdiriyoruz. Mesela, şuna hiç değinmedik, afete giden insanların kendi ruh sağlıkları, afete giden insanların karşılaştığı şeyler; biz aynı zamanda süpervizör eğitimiyle bunlara da eğitim veriyoruz, hatta Maraş afeti döneminde bizim üniversitemizden sağ olsunlar psikiyatri hocalarımız, afet deneyimlemiş hocalarımız geldiler, oradaki koordinasyon merkezindeki insanlarla görüştüler “Siz ne durumdasınız?” diye.

ELİF ESEN (İstanbul) – “Gönüllü sağaltımı” deniyor ya buna.

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ AFET YÖNETİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ KURTULUŞ AÇIKSARI – Tabii ki çok çok değerli yani afete giden insanların da ruh sağlıkları doğal olarak etkileniyor ve onların da yardıma ihtiyacı var. Bu anlamda da biz hizmet veriyoruz, bunun sahada da çok değerli olduğunu görüyorum.

Çok teşekkür ederim.

ELİF ESEN (İstanbul) – Son bir sorum olacak. Tüm bunları planlıyorsunuz, bunlara yönelik sahadaki olabilecek paydaşları dâhil ettiğiniz bir çalıştay düzenlediniz mi şimdiye kadar?

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ AFET YÖNETİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ KURTULUŞ AÇIKSARI – Aslında şöyle...

ELİF ESEN (İstanbul) – Raporlarına ulaşabilirsek...

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ AFET YÖNETİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ KURTULUŞ AÇIKSARI – Tabii, tabii.

Aslında şöyle yapıyoruz: Biz öncelikle Kızılay olarak kendi içimizde çalıştaylar yaptık yani kendi çalışan gruplarımızdan geri bildirimler aldık, onlar neleri eksik görmüşler, nelerin düzeltilmesi gerektiğini istiyorlar, bunlara baktık ve bunlar üzerinde de şu anda kendi içimizde bazı değişimler yapıyoruz. Bizim mesela beslenme platformumuz var. Kızılay, biliyorsunuz, AFAD’ın yaptığı çatı şeyde beslenmenin öncüsü ve beslenmenin başını çekiyor, koordinasyonu yine AFAD’ın sağladığı

şekilde. Bütün beslenme platformundaki ekiplerimizle iletişim içindeyiz ve onlarla mesela yakın zamanda bütün platformu birleştiriyoruz, bunun altyapısını da oluşturduk, onlardan da geri bildirimler aldık. Bu çalıştaylarla onlarla konuşup bu geri bildirimlerin haricinde neyi değiştirebiliriz, daha iyi yapabiliriz, ona bakıyoruz.

ELİF ESEN (İstanbul) – “Web” sitenizde ulaşabileceğimiz raporlar var mı?

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ AFET YÖNETİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ KURTULUŞ AÇIKSARI – Var, ulaşabilirsiniz, sıkıntı yok, beraberce paylaşırsınız inşallah sizlerle toplantı sonrasında.

ELİF ESEN (İstanbul) – Çünkü yani belki şu an bunun yeri olmayabilir ama Kızılay itibar anlamında çok ciddi bir darbe aldı; bu çadır satma konuları ve Kızılayın alt kuruluşları olan ve 11 şirketle holdingleşme noktasındaki eleştiriler dünyanın hiçbir yerinde bu boyutuyla yok yani biz bunu da araştırdık. Ben Kızılayın itibar yenileme, tazeleme gibi bir stratejisinin de olması gerektiğini düşünüyorum ki yeniden güvenilsin, yeniden Türkiye vatandaşları Kızılayla iş birliği yapabilsin. Bu noktada da şeffaflığın sizin için çok kıymetli olduğunu düşünüyorum. Ben bakacağım “web” sitenize, bakmadım ama “web” sitenizde şeffaf bir şekilde bu geri bildirimlerin raporlarını paylaşırsanız hepimiz için çok iyi olur diye düşünüyorum.

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ AFET YÖNETİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ KURTULUŞ AÇIKSARI – Tabii.

Başkanım, şunu da söyleyebilirim: Ziyaret edebilirsiniz, gelebilirsiniz çünkü...

ELİF ESEN (İstanbul) – Ziyaret ya da gelmek değil yani bu tür...

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ AFET YÖNETİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ KURTULUŞ AÇIKSARI – Paylaşma açısından da ne isterseniz biz açığız.

ELİF ESEN (İstanbul) – Bakın, şeffaflık kamuoyunun ulaşabileceği tüm verilerdir. Benim şahsi ziyaretim, gelmem hiçbir değer ifade etmez sizin, benim ya da kendi çevremiz dışında ama Kızılay eğer hayat kurtaracak ya da geleceğe dair yaşayan vatandaşlara güven oluşturacak bir konumdaysa o şekilde de stratejilerini belirlemesi gerekir. Ben sizden tüm bu verileri, çalıştay raporlarınızı, ilerleme stratejilerinizi -takip edeceğiz bundan sonra danışmanlarımla da hassasiyetle- hassaten rica etmiş olayım.

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ AFET YÖNETİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ KURTULUŞ AÇIKSARI – Teşekkür ederiz, tabii ki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Teşekkür ederiz.

Genel Müdürümüz de bir cevap verecek herhâlde.

Buyurun.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR –Aslında ben burada bizim Bakanlığımızın bu afet anındaki temel yaklaşımından biraz bahsedeyim çünkü sanırım orada biraz yanlış anlaşılımlar var.

Şimdi, temel anlamda biz afetin olduğu ilk andan itibaren üç çerçevede aslında çalışmalarımızı yaptık. Bunlardan, zaten malumunuz, TAMP gereği lojistik, ayı ve nakdi yardımların ulaştırılması görevi ile psikososyal destek görevi bizim Bakanlığımıza verilmiş mahiyette. Biz Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak çocuk özelinde bizim koruma altında olan çocuklarımız vardı -devlet korumasında- deprem bölgesinde yaklaşık bin çocuğumuzun olduğu ve çocukevlerimizle birlikte yaklaşık da 127 birimimizin olduğu bir yapıımız vardı. Öncelikle, Allah’a şükür, bizim için o acı durum içerisinde sevindirici bir durumdu, bizim hiçbir çocuk kuruluşumuz hasar almadı, ağır hasarlı duruma düşmedi ve biz ilk yirmi dört saat içerisinde 800 küsur çocuğumuzu -872’ydi- deprem bölgesinden

daha güvenli kuruluşlarımıza naklettik, kırk sekiz saat içinde de geri kalan çocuklarımızı alarak tüm kuruluşlarımızı boşalttık ve o kuruluşlarımızı lojistik hizmetlerinde kullanılmak üzere, müdahale hizmetlerinde kullanılmak üzere çalışanlarımıza ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının çalışanlarına açtık.

Şimdi, bizim temel şeyimiz, enkazdan çocuk çıkarıldığı andan itibaren, öncelikle tedavisinin takibi, akabinde güvenli ortamda temel ihtiyaçlarının karşılanması ve eğer bir kimlik tespiti ya da ailesiyle ilgili bir süreç varsa onu takip etmekle birlikte “psikolojik ilk yardım” dediğimiz bir süreç. Burada aslında “psikososyal destek” ile “psikolojik ilk yardım” kavramı biraz karıştırılan bir kavram. Psikolojik ilk yardım, o an için acil durumda hızlıca müdahale edilebilen ve o süreci desteklemekle ilgili bir süreç. Elbette ki hocamıza katılıyorum yani psikososyal destek çok uzun süreli ve bireysel olarak yapılandırılması gereken bir süreç ki o çalışmalarımız da şu an devam ediyor. Sonrasında ise kimlik tespiti ve aile birleştirmeleri noktasında da psikososyal destek faaliyetlerini planlıyoruz ki bir an önce çocuğun normal yaşamına tekrar uyum sağlamasıyla ilgili.

Sunumlardan da görüyoruz, genelde afet döneminde “çocuklar” denildiğinde, özellikle sivil toplum kuruluşlarımızda ve bazı paydaşlarımızda daha küçük çocuklara yönelik bir hizmet sürdürme anlayışı söz konusu; işte, 0-6 yaş, 7-12 yaş vesaire ama aslında, asıl depremden etkilenen ergen çocuklarımızla ilgili süreçleri de bizim takip etmemiz gerekiyor çünkü geleceğe dair en büyük hayalleri olan ve o hayalleriyle ilgili kaygıları daha büyük olan, karşımıza çıkan kitle bu kitle.

Şimdi, biz bu çalışmalar esnasında şu ana kadar -bakın, hâlen de sürdürdüğümüz- yaklaşık 70 bin çocuğumuza doğrudan bir sosyal hizmet müdahalesi yapmışız. Sosyoekonomik olarak destekleyip... Şu an ailesi yanında, takibini yapıyoruz, çocuklar güvende, ekiplerimizle -risk olabilecek- ailesinin yanına ya da yakınlarının yanına yerleştirdiğimiz çocuklar varsa onları takip ediyoruz. Öte yandan, depremden sonra... Zaten şunu da söyleyeyim: Bu alanda yaklaşık 19 bin mesleki personel görevlendirdik; bunların hepsi psikolog, sosyal hizmet uzmanı, çocuk gelişimi uzmanlarında, zaten bu işin eğitimi almış arkadaşlarımız. Ayrıca, bizim hizmet içi eğitimlerimizdeki... Maalesef ki ülkemizin doğal afetlerin çok olduğu bir ülke olması ve... Bizim Bakanlığımız da rolü itibarıyla zaten deneyimli kadrolarımızın olduğu bir Bakanlık ve sık sık hizmet içi eğitimlerin tekrarlandığı bir süreç...

Yine, şöyle bir rehberimiz var -Sayın Başkanımıza bıraktım, internette linkimiz de var, sizlere de bırakabilirim- bu, Afet Döneminde Çocuklara Yaklaşım Rehberi; bu, sadece çalışanlarımıza değil, aslında bir ebeveyn olarak ya da çocuklara bakım veren kimse, onun da faydalanabileceği bir şey. Yine, çocuklara müdahalede, çocukların psikososyal destek planlamalarına yönelik, afete özel, Çocuk Destek ve Eğitim Rehberi’imiz var; o da internet sitemizde, o biraz kalın olduğu için getiremedim. Yine afetten sonra, bizim aslında bu afette yaşadığımız deneyimleri de içerecek şekilde Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı var; burada “Afet ve Acil Durumlarda Çocuk” diye özel, öncelikli alanımız var. Biz -afet döneminde yaşadığımız, özellikle kurtarma sonrası çocuğun başka bir hastaneye, ebeveynin başka bir hastaneye ya da ebeveyne daha sonra ulaşmanın getirdiği zorluklar nedeniyle çocukların dijital ayak izlerini takip edebilecek mekanizmaları- bu kayıp çocuk algısını ortadan kaldırmak üzere Sağlık Bakanlığıyla bunlarla ilgili görevlendirmeler de yaptık, zaten Sağlık Bakanlığı da böyle çalışmalara da başladı. Yine, burada, o risklerle ilgili başka tedbirleri de öngördük, bu da internet sitemizde var.

Totalde biz şu ana kadar psikolojik yardım ve psikososyal destek ve diğer çalışmalarımızla birlikte yaklaşık 2 milyona temas etmiş vaziyeteyiz. Biz bu temasları yaparken -lütfen şu da yanlış anlaşılmasın, sayın vekillerimizle gittiğimiz gezide ben de vardım- aslında çok net bir şekilde şu verileri analiz ediyoruz: Bakın, şu an, biz Sağlık Bakanlığından deprem anında adresi orada gözüktüp deprem nedeniyle ampute duruma düşmüş tüm çocuklarımızı tespit ettik, hepsinin tek tek adreslerini il müdürlüklerimizle paylaştık, “Gidin, bakın, ziyaretlerini yapın, ne tür ihtiyaç var ise her türlü desteği verin.” dedik.

ELİF ESEN (İstanbul) – Kaç çocuk var, biliyor muyuz sayıyı?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR – Biliyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) – Ama paylaşmıyorsunuz, değil mi?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR – Paylaşmıyorum ama şunu da söyleyeyim...

ELİF ESEN (İstanbul) – Ama işte, bu, şeffaf veri paylaşımı ilkesiyle... Yani aslında bütün Türkiye'nin bunu bilmeye hakkı yok mu? Bölgede kaç çocuk kaç yaş aralığında ampute kaldı? Bu çocuklara dair ne tür hizmetler geliştiriliyor? Yani bu aslında hepimizin birlikte, el birliğiyle desteklememiz gereken bir alan diye düşünüyorum. Sizde gizli kaldığında ne kadar çözüm üretebiliriz?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR –Şöyle, bakın, biz tek tek tüm adreslerine ulaşmış vaziyetteyiz, iletişim bilgilerine ulaşmış vaziyetteyiz ve ziyaretlerimizi yapmış vaziyetteyiz, hangi ilde yaşadıklarını bilebiliyoruz. Yani o kadar sayı, işte belki de bu, Meclis araştırmasının sonucunda yani raporunuzda aslında sağlıklı bir araştırma ihtiyacı da ortaya koyuyor çünkü bizdeki veriler... Bakın, biz Emniyetten veri alıyoruz ihmal ve istismarlarla ilgili, o ihbarlar, şikâyetlerle ilgili. Hani iddialar bağlamında ya da akademisyenlerin sunumlarında da görüyoruz, işte “İntihar girişimlerinde çok fazla artış...” deniliyor. Biz bu verilerin hepsini aslında şeyden alıyoruz, normal dönemdekinden farklı bir rakam yok karşımızda aslında. Yine, madde kullanımındaki artışla ilgili...

ELİF ESEN (İstanbul) – Acaba öyle mi? Yani olmayan bir şeyi niye konuşulsun. Sorunu kabullenmek çözümün ilk adımıdır.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR –Şöyle: Akademisyenlerin, evet, teknik olarak akademik bilgilerle ilgili tespitler doğrultusunda çalışmaları vardır ama biz -Emniyetten aldığımız veriler, Sağlık Bakanlığından- biliyorsunuz, çocuk izlem merkezleri üzerinden, Sağlık Bakanlığı üzerinden tüm verileri görebiliyoruz; tüm verilerle ilgili, o istismar, intihar ve benzeri... Tabii ki bir çocuğumuzun dahi intiharı düşünmesi bizim için kabul edilemez bir durum.

ELİF ESEN (İstanbul) – Onun için zaten bu yakarışlarımız da konuşmalarımız da.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR –Bir çocuğumuz bile böyle bir suicidal düşünce içerisindeyse bizim ona destek olmamız ve o süreci önleyebiliyorsak el birliğiyle önlememiz hepimiz için kıymetli.

Tabii ki bir de burada, bizim, sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği, koordinasyon görevimiz oluşt u süreçte. Elbette ki sivil toplum kuruluşlarının çok ciddi deneyimleri var, spesifik deneyimleri var ve belirli alanlara yönelik daha çok odaklanmış özel amaçlı sivil toplum kuruluşları var. Biz ki 130'a yakın çocuk dostu alan oluşturduk deprem sürecinde, orada iş birliklerimizi yani en çok ihtiyaç duyduğumuz STK'nin faaliyetini, hangi konteyner kentte ya da çadır kentte ya da alanda ihtiyaç duyduysak orada birleştirerek yürüttük; Kızılay da yine hakeza bu paydaşlarımızdan biri. Biz şunu çok net görüyoruz: Afet döneminde doğru insan kaynağı yönetimi, senkronizasyon ve sürdürülebilirlik temel sorun olarak karşımıza çıkıyor ve biz bunu elbette ki o ilk günlük kargaşada -belki başka şeylerle müdahale edilse çok daha sağlıklı sonuçlar alınabilirdi ama- genel anlamda çok hızlı bir şekilde toparladık ve şu an bizim hemen hemen her konteyner kentte görevli sosyal hizmet uzmanımız var, her konteyner kentte anında ulaşabilecekleri mekanizmalarımız mevcut.

Atladığım soru oldu mu bilmiyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) – Peki, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Başkanım, size de teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Biz teşekkür ederiz.

ELİF ESEN (İstanbul) – Son bir ricam olacak, bir cümle... Daha uzasın istemiyorum ben de.

Bir önceki toplantımızda bize sunum yapan bir milletvekilimiz olmuştu, çocuk ceza infaz kurumlarıyla ilgili.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, evet, İbrahim Yurdunuseven.

ELİF ESEN (İstanbul) – Daha sonra danışmanlarım iletişim kurdular ve rica da bulundular ama... Paylaştığı verileri dijitalden bizimle de paylaşmasını rica etmiştik ve paylaşacağını ifade etmişti ancak biz ulaşamadık. Ben sizin Başkanlığınızda, temin edilmesini rica ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – İbrahim Yurdunuseven, odası da belli, ayrıca ben de rica ederim. Zaten kayıtlara da söylediği veriler girmişti ama daha detaylı bilgi istiyorsanız, tabii ki.

ELİF ESEN (İstanbul) – Kendisi paylaşabileceğini de ifade etmişti.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Şimdi, ben size cevaben değil ama siz “Çocuk evliliklerde artış oldu.” dediğiniz için, TÜİK verilerini de kastettiğiniz için... Baktığımda, buradaki veriler ile sizinkiler aslında çok uyuşmuyor, onu da kayda girsin diye söylemek istiyorum. 16-17 arası yaş grubunda kız çocuklarının resmî evlenme toplam oranı 2002 yılında yüzde 7,3 iken 2023 yılında 1,9’a düşmüş; bu, 2022’de 2,0 iken yüzde 0,1 yine bir düşüş var; böyle bir bilgi var, onu sizinle ve bütün vekillerimizle paylaşmak istedim.

ELİF ESEN (İstanbul) – Şöyle ifade edeyim: Çocuk anne oranlarından bahsettim ben; bunlar çünkü size ulaşan, sizin ifade ettiğiniz resmî rakamlar. Bu çocuklar zaten resmî evlilik yapamayacağı için, birçoğu mal gibi, deşiş tokuşla ya da el sıkışarak...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – “TÜİK verisi” dediğiniz için söyledim. Elif Hanımcığım “TÜİK verilerinde olduğu üzere...” dediğiniz için söyledim, ben.

ELİF ESEN (İstanbul) – TÜİK verilerinde, çocuk anne... Çocuk annelerden bahsettim ben, çok yüksek bir rakam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam, ona da bakarız. “Çocuk anneler” diye bir veri var mı, bir bakın, yok öyle bir veri benim bildiğim.

ELİF ESEN (İstanbul) – 15-17 yaş aralığında... Benim danışmanlarım sağlayabilirler, size iletirim sayıları.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam. Şimdi bakarlar, Komisyonumuzun uzmanları da bakarlar. Hani TÜİK’e atıf yaptığınız için söyledim.

Bir vekilimiz daha var, ona da söz verelim, ondan sonra da sırayla devam edelim.

Yine, zamanı hatırlatayım, Genel Kurulda oylamalar başlamış, sürekli çağırıyorlar. Hızlıca olursa çok sevinirim.

Buyurun.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Merak etmeyin efendim, merak etmeyin, hızlıca elimizden geleni yapacağız, hatta TÜİK’ten hiç bahsetmeyeceğiz yani hiç merak etmeyin “TÜİK” falan demeyeceğiz.

Şimdi, öncelikle, tabii ki bu sunumu hazırlayan ve bunları bizimle paylaşmak nezaketini gösteren hem Kızılay yöneticilerine hem de Değerli Hocama çok teşekkür ediyorum; gerçekten yararlandık.

Birçoğunuz gibi ben de deprem bölgesini çeşitli vesilelerle gezen bir arkadaşınız olarak bunu bir niyet olarak alıyorum yani aslında böyle yapmak istediniz -mesela Kızılayın raporunda da- ama ben net söylüyorum, yapamadınız, böyle bir şey yok, bunların hiçbiri olmadı yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Hiçbiri mi?

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Evet, hiçbiri, neredeyse hiçbiri olmadı. Bakınız, Sayın Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – İddialı oldu ama.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Evet, çok iddialı oldu.

Depremden en az etkilenen Osmaniye -benim mensubu olduğum partide görevli olduğum il olduğu için- orada bile -daha bir hafta önce gittiğimde aynı yani- hiçbir değişiklik yok. Osmaniye en az etkilenen yer; Hatay'ı, bilmem Maraş'ı falan hiç söylemek istemiyorum bile yani. En az etkilenen, en kolay düzeltilebilecek, düzeltmenin etkilerinin en kolay görülebileceği yer Osmaniye'yken orada hiçbir kıpırdama yok, şey oynamamış.

Neyse... Şimdi ben konumuza geleyim. Değerli Başkanım, şimdi, bir defa Değerli Hocamın o bilimsel hassasiyeti ve bu konulara yaklaşımındaki tarafsız duruşu noktasında ben gerçekten kendisini yürekten kutluyorum ama sunumu sırasında söylediği bir şeyi umarım yanlış anladım. Mesela, bir çadır kentte ya da bir konteyner kentteki güvenlik meselesini tarif ederken Değerli Hocam, çocukların çok da güvende olmadığı konusunda yani mesela, alıp oradan çıkarılabileceği konusunda bir şey söylediler. Bu, beni ürküttü; umarım ben yanlış anladım, Hocam doğru tarif etti, umarım öyle değildir. Konteyner kentler, çadır kentler, şimdiye kadar çoktan kalkmış olması gerekirken hâlâ duran konteyner kentler ve çadır kentlerde umarım böyle bir güvenlik sorunu yoktur, ben yanlış anlamışımdır diye düşünüyorum.

Son slaytınızda da Sayın Hocam, “Arkada kimse kalmayana kadar takip...” diye... Ben çok etkilendim o sözden ama arkada çok insan kaldığı iddiası var, iddia var yani. Şimdi -Değerli Milletvekilim Sayın Ayan da dile getirdiler- DEMAK'ın bir iddiası var yani 38 insanın kaybolduğu konusunda bir iddiası var; bunu da -en son- 1 Nisanda, -yanılmıyorsam- Ulus'ta, herkese açık bir basın toplantısıyla, Genel Sekreterleri Sayın Sema Güleç vasıtasıyla kamuoyuyla da paylaştılar diye biliyorum. Yani 1 Nisanda Ulus'ta heykelin önünde bir basın açıklaması yapıp “38 insan kayıptır...” Şimdi, buna kayıtsız kalmamak lazım, hakikaten böyle bir durum var mıdır? Aynı açıklamayı -Genel Sekreter Sayın Sema Güleç'in açıklamasına benzer bir şekilde- DEMAK Başkanı Sayın Selahattin Kaban da kamuoyuyla paylaşmıştı ve 38 insanın kayıp olduğunu söylemişti.

Sayın Başkanım, sizden rica ediyorum, istirham ediyorum ve eğer mümkünse öncelikle DEMAK yöneticilerini, en azından Sayın Başkan ve sekreterini buraya bir davet edip dinleyelim yani bu 38 kişi kimdir, eğer uygun görürseniz, arkadaşlar da uygun görürse bunu bir konuşalım. Bu 38 kişi kimdir, nedir? Çünkü isim isim -Sayın Ayan da birkaç örnek verdi zaten- benzer örnekleri var, söyledikleri, iddia ettikleri şeyler var. Hakikaten Komisyonumuzda bunları uygun görürseniz bir dile getirelim isterim.

Aynı şekilde -son söz, uzatmayacağım- benzer bir sorunu -tabii, depremde yaşanan bambaşka bir hikâye, bambaşka bir şey- şu anda mevsimlik işçilerin çocukları da yaşıyor yani ülkemizde mevsimlik işçilerin çocukları da benzer tehlikelerle karşı karşıyalar. Yine, şu anda mevsimlik işçilerin çocuklarının çalışma koşullarını da incelemek üzere, yerinde tespit etmek üzere eğer uygun görüyorsanız, hakikaten böyle bir sorun olduğunu düşünüyorsanız bir gezi, bir tespit şeyi düzenleyelim Sayın Başkanım.

Benim sözlerim bu kadar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam.

Teşekkür ederiz.

Cevap verecek misiniz?

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI YUSUF RAMAZAN SAYGILI – Saygıdeğer Vekilim Nalbantoğlu, tabii, her Türk vatandaşı gibi siz de duyarlı bir vekil ve duyarlı bir vatandaş olarak deprem bölgesini bütün hassasiyetinizle gezmişsinizdir, dolaşmışsınızdır ama bir kardeşiniz olarak, Adana’da iş adamı ve sanayici birisi olarak 04.17’de depremi yaşamış, 4 torununu ve çocuklarını almış, 11’inci kattan aşağıya inmiş, onları arabaya koymuş ama görevi aklına gelmiş, doğru Pazarcık’a gitmiş... 07.30-08.00 gibiydi, kar tufandı, böyle güzel bir hava, bahar havası yoktu. Orada, Kaymakamlığın önünde milletimizle beraber olup, sıcak çorba pişirip dağıtmaya başlamıştık. O gün başladı nöbetimiz. Ben yirmi beş gün kaldım, hiç evime gelmedim ama sonra zaman zaman gelip gittik. Dolayısıyla, bu çerçeve içerisinde bütün deprem bölgesini köy ve mezra dâhil gezdiğimizde, biz 3’üncü günün sonunda -beslenmeyle ilgili- her bir ferdimizin, her bir vatandaşımızın sırtına battaniye, eline de çorba veriyor olmuştuk ama belki gezdiğiniz yerde zamanınızın darlığından gidip gelmemiş olabilirsiniz ama ben zatialinizi Adana’ya davet ediyorum. Önce Adana kebabını yedireyim şalgamla beraber, müteakiben de ticari arabama alayım, Osmaniye’de en yakın yerden başlayıp, Osmaniye’den girip Hatay’dan çıkıp deprem bölgesini beraber, öncelikle 6 vilayet daha büyük etkilendiği için...

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Sayın Başkanım, ben...

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI YUSUF RAMAZAN SAYGILI – Adana’yı saymıyorum afet bölgesi olarak. Niye? Hatay’ı görüp...

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Çok özür dilerim, bir müsaade ederseniz...

Ben “Çorba dağıtılmadı.” demedim, “Bir gelişme olmadı.” dedim.

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI YUSUF RAMAZAN SAYGILI – Derdim saygın bir vekilimle tartışmak değil, bir tespit yapıyorum.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Estağfurullah efendim, buyurun.

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI YUSUF RAMAZAN SAYGILI – Zatialinizi alır, Adana’dan başlayarak deprem bölgesini gezdiririm, ondan sonra kanaatiniz değişir, değişmez, o haddim değil ama zatialinizle birlikte... Yaş almış bir ağabeysiniz, bana göre öyle gözüküyor, kıymetli, tecrübeli bir vekilimle orada sefer etmek şerefine nail olmak isterim.

Heyetinize arz etmek isterdim.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Şimdi, tabii, ben de bir teklifte bulunayım Sayın Vekilime: Açılış konuşmamda yoktunuz herhâlde, mayısın son haftası -gününi bekliyorum şimdi- deprem illerimize gideceğiz; daha öncesinde gitmiştik, gelemediniz, teşrif edemediniz, programınız yoğundu herhâlde. Şimdi, Malatya’dan başlayacağız...

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Ben açılış konuşmanızda vardım efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – O zaman duymuşsunuzdur, tekrarlayalım: Mayısın sonunda deprem illerimize gideceğiz, orada güvenlik var mı, yok mu birebir... Ailelerin yanına spontane gireceğiz, çıkacağız, konuşacağız, istediğiniz yerlere gideceğiz; orada tekrar tespit yapacağız.

Biliyorsunuz, öncesinde Adıyaman’dan başlayıp Maraş, Antep ve Hatay ziyaretlerimiz oldu. Bu 4 ilimize gittikten sonra Osmaniye ve Adana’ya da bir günlük gideceğiz yani her deprem ilimize gideceğiz, oradaki bütün incelemeleri yapacağız. Ne yapılmış, yapılmış olanın da hakkını vererek, burada da ne eksik diyerek onu düzeltereğiz.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Sayın Başkanım, aynı gezide mevsimlik işçilerin... Çünkü denk gelen yerler vardır yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Yapalım.

Onu da söyleyeyim: Bu Komisyon geçen dönem de vardı, yine Komisyon Başkanlığı yapıyordum; bununla ilgili, mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarıyla ilgili raporumuz da hazırlanmıştı.

Mesela, hemen şey yapabiliriz çok yakın diye; Polatlı’da birkaç yer var, oraya gideriz gününbirlik. Hani, zaman ayırmak bizim için çok zor; onu da yaparız, onu da inceleriz.

Çocukla ilgili sorunların muhakkak üstüne gideceğiz ama bunu istismar etmeden. Onlar bizim hepimizin çocukları, bizim çocuklarımız; bu konunun siyasetüstü ele alınarak yapılması gerekiyor. Yapılan iyi şeyi söyleyeceğiz, eksikliği de söyleyeceğiz ve beraber çözeceğiz. Ben bunun üzerinden siyaset yapmamayı tercih ediyorum. Ben de bir siyasetçiyim, bir anneyim sizler gibi. Bu konuyu da hassasiyetinize sunmak istiyorum.

Elif Hanım, sizlere karşı tartışma olmasın diye ama... Veriler geliyor, bir yanlış var, bir yanlışlık var muhakkak, onu da söyleyelim. 2002 yılında çocuk anne oranı binde 49 iken 2022 yılında binde 12’ye düşmüş. Biz sıfırlamak istiyoruz, sıfır olsun istiyoruz. Bunun için de beraber çalışacağız.

ELİF ESEN (İstanbul) – Sayının yüksekliği herhâlde -6 bin küsurdu- o benim canımı yakmıştır.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Bir örnek bile fazladır.

ELİF ESEN (İstanbul) – 1 çocuk bile feda edilemez.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Onun için buradayız, o yüzden beraber çalışacağız, çok önemli.

ELİF ESEN (İstanbul) – Sağ olun, teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Bu afette ilgili de biz inşallah -hocamızın da bahsettiği gibi- iyi örnekleri de öne alarak, yaşadığımız bu tecrübedeki eksikliklerimizi de görerek düzelterek ama bunu beraber yapacağız yani bunu beraber yapmak zorundayız.

ELİF ESEN (İstanbul) – Önce sorunu doğru tespit edeceğiz ki çözüm üretebilelim hep birlikte.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Kesinlikle, evet.

Sayın Vekilimiz Komisyonumuzun üyesi değil ama hemen söz veriyorum, zamanı da hatırlatıyorum.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Buraya “deprem” başlığı olduğu için özellikle katılmak istedim. Neden? 8 Şubat’ta Mahalle Afet Gönüllüleriyle birlikte İslahiye’deydim ben yani depremden iki gün sonra ve arama kurtarma çalışmasında. Oralarda nelere tanık olduğumuz çok yazıldı çizildi yani o günler gerçekten kâbustu ve AFAD’ın, Kızılay’ın bu ilk üç aydaki hâlini ayrıca tartışmak gerekir diyorum, bunu gündemimiz olmadığı için bir kenarda bırakıyorum.

Deprem bölgesinde, dediğim gibi, önce İslahiye’de arama kurtarmada iki hafta, sonra hiç ara vermeden Adıyaman merkezde Afet için Feminist Dayanışma diye bir grubumuz vardı, onunla birlikteydik; özellikle kadınlar deprem zamanı çok ağır şartlarda yaşamışlardı bir süre bulundum, sonra İskenderun, Arsuz İspanyol sahra hastanesinde fiilen bulundum, üç hafta sürdü o da, sonra Hatay Defne’de... Dolayısıyla ilk üç ay orada tanıklıklarımı saatlerce konuşsam şey olmaz, o yüzden ben gündeme getirmek istiyorum.

Bu üç aylık çalışma boyunca toplumsal dayanışma için psikologlar, Türk Tabipleri Birliği, Çağdaş Hukukçular Derneği, EĞİTİM-SEN koordineli olarak çalıştık, ne yazık ki -demin demokratik kitle örgütleri, STK’lerle iş birliği hâlinde çalışmamız gerekiyor ve bunu anladık dedik- genellikle dışlandık biz bu süre boyunca, onu da belirtmek isterim. Hiçbir şekilde ortak çalışma taleplerimiz karşılık bulmadı.

Şimdi gelelim çocukların yaşadıkları meseleye. Sunumlar için çok teşekkür ediyorum. Zaten o çocukların ilk ihtiyacını yani bizim onlar için ihtiyaç duyduğumuz şey değil, çocukların kendilerinin ifade ettiği ihtiyaçlar meselesini zaten Yeşim Hanım gayet güzel açıkladı; hani, çocuk odaklı bakmak, nesneleştirmek değil, çocuklar üzerinden bakmak meselesini. Ama ben şunları sormak istiyorum, özellikle Kızılaya da şeye de: Birçok rakam söyleniyor bize ama “çocuk” dediğin homojen, tek bir şey değil. Mesela, bu verilen destekler, dayanışmalarda bu çocukların kaçının ana dili Türkçe değil? Bu çocukların inanç grupları, ailelerinin inanç grupları nedir? Bu çocukların sınıfsal konumu nedir? Böyle ayrıntılı veriler olmadığı sürece biz sorunları çözebiliyor muyuz? Hangi “Acil kırılgan grup” dediklerimizin o kırılganlığını nasıl tespit ediyoruz, kimler tespit ediyor? Bunlar çok önemli.

Ayrıca, bulunduğum bölgelerde ırkçılık ve -biliyorsunuz, orası savaş nedeniyle yoğun göç alan yer, Suriyeli göçü alan, özellikle göç alan bir yer- göçmen düşmanlığı fazlaydı. Ben tanıklıklarımı bir gün uzun uzun anlatırım. Şimdi, burada gerçekten Suriye’den, Irak’tan, diğer ülkelerden gelen -işte mülteci de diyemiyorum, mülteci statüsü verilmesin diye tuhaf anlaşmalar yapıldı çünkü “misafir statüsü” denilen statüde gelenler var- sığınmacılar var. Mesela, bu istatistiklerde bunlara ilişkin hiç bilgiye ulaşamıyoruz biz. Bu çocukların, istatistiklere konu olan çocukların kaç mülteci, kaç sığınmacı, hiç bilmiyoruz. İsrarla soru önergesi üzerine soru önergesi vermemize rağmen yanıt verilmiyor. Dolayısıyla bunu buradan bir kere daha sormuş olayım.

Ayrıca, biraz önce yine Yeşim Hanım’ın sunumunda -bütünü çok iyiydi- sadece bir yere ilişkin bir soru sormak istiyorum. “Çocuklarla yapılan etkinliklerde, faaliyetlerde örf ve âdetlerimiz.” dendi. Oysa o bölgede çok farklı kültürler, çok farklı inançlar var yani sadece göçmenlerden söz etmiyorum, bizim topraklarımız da farklı inançlara, mezheplere sahip. Dolayısıyla tek bir örf, âdet yok. Mesela, çocuk etkinlikleri planlanırken buna dikkat edildi mi, nasıl yapıldı, ne oldu? Nerelerden destek alındı? Bu da sorularımızdan bir tanesi.

Son soru tekrar: Şimdi, Dilan Vekilimizin isim isim söylediği, suç duyurularıyla resmîleşen ama nedense bir türlü kabul edilmeyen kayıp çocuk vakaları var -biraz önce sizin dediğiniz gibi- kayıp insanlar vakası var. “Bizde yok.” diyorsunuz ama İçişleri Bakanlığına sorun çünkü suç duyuruları İçişleri Bakanlığında. Bakanlıklar arası hiçbir iletişim yok mu? Bu isimlerin akıbeti konusunda biz nereden bilgi alacağız? Eğer bakanlıklar düzeyinde bilgi alamayacaksak “Başınızın çaresine bakın.” mı diyeceğiz? Dolayısıyla bu kayıtsızlıktan artık çıkılсын ve gerçekten bunların, akıbeti belli olmayanların akıbetini artık bilelim diyorum.

Son şey: Bugün 15 Mayıs; Nekbe, Büyük Felaket ve Filistinli çocuklar meselesi var. 7 Ekimden beri akut bir şekilde İsrail’in işgali ve bombaları altında birçok Filistinli çocuk ölüyor ve burada Filistinli çocuklar için bir şey yapma meselesinde -sadece onlar için üzülmüyoruz olmaz- bütün ticari, siyasi, askerî anlaşmalardan çıkılmadığı sürece Filistinli çocuklara hiçbir yararımızın olmayacağını bir kere daha altını çiziyorum ve gerçek bir yaptırım için, Filistinli çocukların başına düşen bombalarda en azından bizim payımız olmasın diye bu üst düzeydeki anlaşmaların acilen feshedilmesi gerekir. Sakın “Ticareti durdurduk.” demeyin, anlaşmayı askıya almak, durdurmak ile anlaşmayı feshetmek aynı şey değil. Zaten sadece ticari kısmı durduruldu, askerî kısmı, siyasi kısmı hâlâ devam ediyor. Güney Afrika Cumhuriyeti İsrail’i uluslararası mahkemede yargıladı, aslında biz demeliydik, o mahkemeyi biz kurdurmalydık diye düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – “Kültürel oyunlarla ilgili çekinceniz mi var?” diye sordu.

HALİÇ ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞRETİM ÜYESİ YEŞİM ÜNAL KILIÇ – Evet, evet.

Aslında orada galiba aynı şeyi söylüyoruz. Tek bir örf, gelenek, âdet, dinî ritüel değil zaten kastettiğim şey; tam tersi, bir çadır kentte veya bir konteyner kentte bile o yörenin inancı neyse... Ben çok yakın zamandaki örneklerden bir tanesini vermek istiyorum: Mesela, Hatay'da bir konteyner kentte yıl dönümü etkinlikleri düzenlenecekti. "Etkinlik" demeyi de pek doğru bulmuyorum ama neticede anma olacak, insanlar yaslarını anacaklar, yıl dönümü olacak. Bahur da yakıldı, hoca da getirildi, helva da kavruldu; insanların oradaki inanışının ne olduğunun önemi yok ama ne olduğunu bilmek durumundayız. Bizim bakış açımızın yani uygulayıcının bakış açısının böyle olması gerekir. Yani herhangi bir şeyi dayatalım gibi bir yerden veya zorlama gibi bir şeyden bahsetmiyorum; tam tersi, burayı öğrenmek... Zaten biz "Rutin oluşturalım." derken bunu istiyoruz. O yüzden, galiba zaten aslında aynı şey.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Tamam, ben yanlış anlamışım.

Teşekkür ediyorum.

HALİÇ ÜNİVERSİTESİ DR. ÖĞRETİ ÜYESİ YEŞİM ÜNAL KILIÇ – Rica ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok teşekkür ederiz.

Gerçekten çok detaylı, çok özel hazırlanmış güzel bir sunumdu.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, benim kayıtlara geçmesi için kısaca bir şey aktarmam gerekiyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, az önce siz görüntüyle ilgili bir uyarıda bulundunuz "hassasiyet" diye. Şunu ifade edelim: Yani çocuklar konusundaki en büyük hassasiyeti taşıyan bir yerdeyiz. Bu bahsettiğim isimler basında ailelerin bizzat kendi isimlerini vererek bir an önce buna çözüm bulunmasını isteyen kişiler. Yani bizim, burada, aslında onların sesi olmak adına yaptığımız... Bunu bir siyaset malzemesi -ki bence bu da bir siyasettir çünkü zaten siyaset çözüm bulmaktır- bir malzeme olarak algılamıyoruz.

Bir diğeri müdürlükten gelen arkadaşımız da şeyden bahsetti, işte, "kayıp çocuklar algısı" diye bir şey dedi. Bizim burada bir algı yaratma gibi bir niyetimiz yok, böyle bir şey de söz konusu olamaz. Bas bas bağırان aileler var ve biz onların sesi olmak için bunları söylüyoruz. Burada bir yere bir algı yaratalım, bir yerde bir yerleri kiralım ya da iktidara çocuklar üzerinden bu anlamda bir şey yapalım; böyle bir derdimiz yok, bunun yeri de burası değil zaten. Bu hassasiyetimizi de bilmeniz açısından ve kayıtlara geçsin diye ifade etmek istedim.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Sayın Başkan, DEMAK yöneticilerini çağırarak mısınız?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Değerlendirelim onu, konuşalım, neden olmasın.

RIFAT TURUNTAY NALBANTOĞLU (İzmir) – Sağ olun Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Ama siz de muhakkak Mayıs ayındaki deprem bölgesinin incelenmesi ziyaretlerimize katılın çünkü gittiğimizde muhalefet partisinden 1 milletvekilimiz yoktu ve birçok depremzedenin tepkisiyle, yüksek ve şiddetli bir tepkisiyle karşılaştık. "Siz buradasınız, nerede diğer milletvekilleri?" diye kayıtlarda var, Meclisin kayıtlarında var; bunu da ifade etmek istiyorum.

Burada ben çocuk konusunun siyasete alet edilerek istismar edilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Geçen seferde de bir STK'nın konteyner kentlere alınmadığını söylediniz. O söylediğiniz STK çocuk LGBT'sini savunan bir STK'ydi. Yine, o ziyaretlerimizde olsaydınız keşke, görseydiniz;

terör örgütlerinin her çeşidinin, farklı yapıların o konteyner kentlere girerek çocuklarımızı çok farklı alanlarda istismar etmek üzere harekete geçtiğini ve devletin de bu konuda bir inisiyatif gösterdiğini buradan ifade etmek istiyorum.

Ben de depremzede bir kardeşinizim, 17 Ağustosunda yaşamış; yakın kayıplarımız var, maddi kayıplarımız var, çocuklarımız yaşadı. Adıyaman'da bir ay çalıştım, diğer illerde -Düzce vesaire- çalıştım. Aslında bütün acıların içinde hem kendi şahsım olarak hem de temsil ettiğimiz makam üzerine oradaydık, gerçekten büyük bir felaket. Felaketlerden ders çıkaracağız inşallah, çocuklarımızın hayrına çevireceğiz. Burada birbirimizi suçlayarak -birbirimizin eksiklerini konuşacağız elbette, tespit edeceğiz ama- onun üzerinden bir şey yapmadan, bir istismara girmeden çözeceğimizi düşünüyorum. Çocuklarla ilgili her sorunu da çözeceğiz inşallah hep beraber. Bunu beraber yapacağız, çocuklarımızın buna ihtiyacı var.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA BİLİR – Vekilime karşılıklı cevap gibi olmasın ama buradaki kastım siz değildiniz, algı oluşturmak meselesi falan değil.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Sözüm meclisten dışarı demek istiyor.

Bir cümle daha söyleyeyim: Şimdi, tabii, yurt dışı örneklerini inceleyeceğiz dedik yani bu konuda önde olan ülkeler var. 26'ncı Dönemde Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyon Başkanlığımızla ve bu dönemde de yurt dışı temaslarımız var. Çocuk işçiliğiyle ilgili Berlin'deydik, Berlin Parlamentosunda Aile Bakanıyla ve Bakan Yardımcısıyla görüştük. Ben sordum "Çocuk istismarıyla, çocuğa şiddetle, çocuk ölümleriyle ilgili bana bilgi verebilir misiniz?" "Veremeyiz, hiç kimseye veremeyiz." dedi. O bilgileri ben sivil toplum örgütlerinden, farklı yerlerden aldım. Başka ülkelere gidiyoruz, başka parlamentolarda oluyoruz. Bizim bu şeffaflık ilkesini de biraz konuşmamız gerektiğini düşünüyorum ben. Bizim bunun üzerinde kafa yormamız; akademisyenlerimizle, sivil toplum örgütlerimizle siyasiler olarak da bunu değerlendirmemiz gerekiyor. Diğer Avrupa ülkeleri bunları niçin paylaşmıyor? Niçin şeffaflık ilkesini onlar uygulamıyorlar? Bunu da konuşmamız lazım. Onlar her şeyi doğru yapıyor demiyorum. Sivil toplum örgütlerine "Nereden aldınız bu bilgiyi?" dediğimiz zaman "Kendi çalışmalarımızla elde ettiğimiz bilgiler." diyorlar. Ben, tabii, bir Komisyon Başkanı olarak gidiyorum oraya ve yetkililerle görüşüyorum, legal yollardan bu bilgileri alıyorum yani kendi ikili görüşmelerim dışındaki bilgileri burada ifade etmiyorum. Bunları tartışalım, konuşalım yani bunları samimiyetle konuşalım. Evet "Avrupa her şeyi iyi yapıyor." demiyoruz, iyi yaptığı şeyler var, yanlış yaptığı şeyler var, eksik olduğu şeyler var, onları da konuşalım ama iyi şeyleri alalım. Bu Komisyon ona vesile olsun diye düşünüyorum. Çocuklarımızın üstün yararının hepimizin yararından çok daha önemli olduğunu düşünüyorum.

Katılımlarınız için teşekkür ederim; sunumlarımız için hem Kızılay Başkan Yardımcımıza, Genel Müdürlümüze, değerli akademisyen hocamıza teşekkür ediyoruz, çok sağ olun, var olun.

Kapanma Saati: 17.05

